

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 769.

CHICAGO, ILL., 8. junija (June 8th), 1922.

LETO—VOL.—XVII.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

Brezposelnost v kapitalistični družbi prokletstvo na delavce.

Eugene Victor Debs.

Največja nevarnost, ki stoji nasproti tej kapitalistični državi, je brezposelnost. Vojna prosperiteta, ki je obhajala delavsko ljudstvo in zrušila svet, je nagloma izgubila in slika brezposelnosti in težkih časov je sedaj popolnoma vidna v vseh svojih potezah.

Brezposelnost in strah pred brezposelnostjo je prokletstvo nad delavskim ljudstvom in zločin kapitalistične družbe. Brezposelnost in strah pred njo povzročata še več strahu, več negotovosti, strahopetstva in revilnosti, trpljenja in nesreče, gladu in nagote, zločinov in nemoralnosti; uničila je več domov, razbila več družin, runirala več mož, pognala več žensk v prostitucijo, ugonobila med delavstvom več otrok, kakor vsi ostali vzroki skupaj.

Ona je zli duh, ki straši in zasleduje odvisnega narodnega sužnja vsepovsod, celo v sanjah se mu prikazuje.

Noben delavec in ne delavka nista varna pred njo.

Brezposelnost je produkt kapitalizma, posledica materialne lastnine, in slabi časi so enakj najsibo pod republikansko ali demokrasko administracijo.

Kaj morejo tisti, ki so na vladi, nuditi brezposelnim delavcem in njihovim družinam, ki gladujejo in ki po tem, ko so nagromadili gore bogastev profitarskim gospodarjem?

Blivi predsednik in sedanji vrhovni sodnik Taft, bilje znan kot "Injunction Bill" med unijskimi delavci, katere je pošiljal v ječo, odgovarja zanje: Ob neki priliki, ko je bil še predsednik, so ga vprašali, kako bi se moglo rešiti vprašanje brezposelnosti. Dejal je: "log Ve!"

log ve, jaz sumim, zakaj delavci omogočajo tako korporacijska orodja in take kapitalistične politike, kot so Taft, Wilson in predsednik Harding, ko tuzajo celo niti službe, katero bi mogli imenovati njo.

Krušne vrste so pomnožene do vojne višine in vojna dobrodelne kuhinje obratujejo noč in dan, ampak ti ne čujete niti besede iz ust predsednika o brezposelnosti ali o njenih vzrokih.

Stare stranke nimajo v svojih programih ničesar o brezposelnosti. Njih programi so navadna vada za lovenje glasov. Enainštirideset barelnov žganja, vzete iz bondnih shramb, kakor je dejal McLean, takratni volivši župan v San Franciscu, je pomagalo napraviti platformo demokraskte stranke.

Tisoče vojakov, ki so bili preko morja boreči se za profitarje, stika danes za delom, vprav to kar sem zmagoval v Cantonu, za kar sem dobil deset let ječe.

Gloriozni junaki od včeraj so potisnjeni danes v armado brezposelnih.

Junake od včeraj je včeraj pozdravila bogataševa hčerka ob posebnem vlaknu in jih obsipala s cvetlicami; današnje hobote pozdravlja ob počasnih tovarnih vlakih policija in jih odganja v zapor kot potepuhe.

Vsi oduševljajoči napisi: "Vojaki in mornarji, dobrodošli!" so izginili.

In to je koncem konca vse, kar more nuditi delavstvu republikanska ali demokraska stranka.

Vposli delavce, kadar jih rabiš, da ti gromadijo profite; odslovi jih, kadar si iztisnil ves dobiček od njihovega napolplačanega dela, vzemi jih v armado, da se bodo borili zate in izgubili noge, roke in druge ude, kadar napoveš vojno tvojim profitariskim konkurentom v drugih državah; zapri jih kot klateže, kadar jim odvzameš delo in nimajo nobenega izgleda in sredstev za preživljanje, in kadar se izmučijo in ostarje pri delu v tvoji službi s katerim so te obogateli, in ker si tudi veren in patriotičen, jih pošlji v ubožnico, da se rešiš te nadloge.

To je bistvo programov obeh starih strank.

Ena kot druga ugaja Wall Streetu in ena kot druga je enaka amerišskemu delavstvu.

Med njima in socialistično stranko je ogromna razlika. Prve dve sta ovite v hipokracijo in korupcijo. Wall Street jih alternativno rabi za plenjenje in varovanje svojih interesov.

Socialistična stranka ima konstruktiven program, ki je jasen, kakor opoldansko solnce. Svoje delo vrši otvorjeno ob svetlobi dneva. Vero ima v načela, svoje nagnenje v ideale, svoje zaupanje v ljudstvo.

Socialistična stranka nima tajnih zvez in odklanja intrigriranje ter mešetarjenja.

Ne obljubuje uradov, ne kupuje glasov, ne plaši in ne ustrahuje volilcev. Če glasuješ za socialistično listo, storiš to prostovoljno po svojem lastnem nagnjenju in prepričanju.

Socialistična stranka je stranka delavskega razreda in navadnega ljudstva. Ona ne pozna ne plemen, ne vere, ne barve, ne spola. Ona je borbna organizacija delavskega ljudstva na političnem polju in predstavlja naraščajoče prizadevanje zatiranih mas po osvoboditvi.

Apel socialistične stranke je naslovljen delavstvu vseh dežel in ga poziva naj se dvigne v vsej svoji moči, vrže raz sebe verige ki ga oklepajo, stopi po koncu v vsej svoji veličastnosti in se proglasj za najvišjega vladarja sveta.

Socialistična stranka propagira socializacijo produktivnih in distributivnih sredstev, kar bo omogočilo vsakemu človeku delati in uživati produkte dela; socialistična uredba družbe bo uveljavila pravico otrok do zdrave hrane, do razvedrila, jim omogočila pohajanje v učne zavode, v katerih bo imel vsak otrok enake priložnosti za doseganje uspehov v življenju, enake pogoje za doseganje sreče in enake prilike za socialno službovanje. Osebna svoboda bo enaka za vse koristne člane družbe.

Socialistična stranka stremi po ustanovitvi prave demokracije v družbi s pomočjo socializacije sredstev življenja, kot rudnikov, tovarov, železnic, ladij in pristanišč, z eno besedo, ves produktivni in distributivni mehanizem države, ki je bil socialno zgrajen in razvil, se ga rabi in vodi socialno in bi moral biti po vsej pravici in zdravemu razumu socialna posest in pod ljudsko kontrolo, upravljan za dobrobit vseh.

In ravno to odgovarja, zakaj je proti socialistični stranki vsak profitarški pirat, vsak ropar z Wall Streeta, vsi grabežki zemljiški posestniki, vsi izkoriščevalci otroškega dela, vse pijavke in plenilci, vse prodane kreature pri listih in na prižnicah, in v tem je dokaz njenega trijumfa, dokaz, da nam je potrebna.

Živelo delavstvo in navadno ljudstvo v Ameriki in po vsem svetu! Socialistična stranka se bori za vaše pravice, drži kviško vaš prapor, se bije v vaših bojih in bo nadaljevala z borbo dokler ne izide solnce osvobojenega ljudstva, ki bo s svojim žarki svobode in bratstva objelo svet.

BORIS BAKMETIJEV SE POSLAVLJA.

Boris Bakmetijev, ruski poslanik v Washingtonu, naznanja državnemu tajništvu, da bo odstopil od svoje službe dne 30. junija. Bakmetijev je ruski poslanik pri ameriški vladi, dasiravno ne reprezentira nikake ruske vlade. Za poslanika v Washington ga je poslala Kerenskijeva vlada, katere že davno ni več. Ker je ameriška vlada skrajno neprijazna sovjetskemu režimu, je na kljub njemu še nadalje priznavala Bakmetijeva za pravega predstavnika Rusije in mu dala na razpolago velike vsote denarja, ki so bile določene kot posojilo Rusiji. Dobiti bi ga imela Kerenskijeva vlada, ki pa je padla, zato je z milijoni poljudno razpolagal Boris Bakmetijev s svojim štabom.

O tej diplomatični farski se je večkrat govorilo in mnogo pisalo. Senator Borah je stvar glede Bakmetijeva spravil ponovno na dnevni red in državni tajnik Hughes ni mogel niti s stališča ameriške vlade opravičiti vzdrževanje in priznanje tega "ruskega poslanika". Na vedne proteste se je Hughes moral odločiti dati Bakmetijevu migljaj, da je boljše, ako preneha igrati vlogo ruskega poslanika.

Državni department washingtonske vlade izjavlja, da odstop Bakmetijeva ne pomeni predruženje politike ameriške vlade napram sovjetski Rusiji.

Upravne posle "poslanika" Bakmetijeva, ki misli zapustiti Ameriko, bo po njegovem odhodu vodil S. Uget.

Ako bi imela ameriška vlada kaj razsodnosti, bi priznala edino vlado, ki jo ima Rusija in njen poslanik bi bil res. zastopnik Rusije. Ampak oficelnemu Washingtonu je najvažnejši posel intrigrirati proti Rusiji. Prej ali slej bo tudi Hardingova administracija morala priznati, da je treba občeovati le s tisto rusko vlado ki jo Rusija ima.

Nauki iz stavke premo- garjev.

V sedanjem gigantičnem boju premo-garjev proti profitarjem si delavstvo lahko črpa bogate izkušnje. Proti premo-garjem nastopa ves kapitalistični aparat, ki ima v rokah oboroženo silo, ogromna množica sredstva, časopisje, katerega na žalost čita in podpira ogromna večina delavstva, in vso politično moč. Likor jo je v delavskih rokah, je neznatna.

Oblasti države West Virginije zlomijo skoro vsa večja napora premo-garjev za izboljšanje svojih razmer. Ravno tako je v južni Coloradi, ne dosti drugod, v Pennsylvaniji in v drugih krajih.

Par dni po pričetku stavke v Coloradi je bil Hamrock, superintendent ranžarjev — tisti Col. Hamrock, katerega ime je tako globoko zarezano v ljudski masaker pred osmimi leti — pozval organizatorja unije United Mine Workers in mu izročil kopijo coloradskega zakona, tikajočega se piketiranja v stavkah. Potem je organizatorja informiral, da tolmači z generalnim pravdnikom države Colorado Victor Leysom zakon o piketiranju sledeče:

"Noben uradnik ali organizator unije U. M. W. ne sme organizirati, posetiti ali sklicevati shode iz katerih naj bi se govorilo tistim premo-garjem, ki sedaj delajo; niti se jih ne sme z mirnim prigovarjanjem siliti na pustje delo; uradniki in organizatorji unije smejo govoriti na sejah in shodih tistih premo-garjev, ki so v stavki, toda NE SMEJO jim prigovarjati, ne svetovati, niti jih na miren način siliti, naj ostanejo na delu."

Prečitajte še enkrat, kajti to se je dogodilo v Rockefellerjevemu cesarstvu.

Mr. Hamrock je organizatorju tolmačil nadalje: "Da se ne sme obdržavati nikakih pohodov stavkujočih premo-garjev. . ."

Tako "tolmačenje" onemogočuje vsako organizacijsko delo v stavkovnem okrožju premo-garjev v Coloradu. Kljub temu je velika večina premo-garjev šla v stavko in je vztrajala v borbi. Tri dni po tistem tolmačenju je organizator John X. Cochran skušal govoriti pred premo-garji na nekem shodu v Huerfano County in se pri tem ravnati kar največ mogel po Hamrockovnu "tolmačenju". Koncem konca se da reči kak ovinek, da se delavstvu pove indirektno, da se mu ne sme povedati naravnost. Par dni po tem dogodku je dodal Col. Hamrock k svojim prvotnim instrukcijam še dodatek, "da se prepoveduje vsem uradnikom in organizatorjem unije sklicevati ali govoriti na sejah ali shodih rudarjev."

Na ta način je hotelo cesarstvo pobožnega obzira carja potlačiti delavstvo v največje servilnosti in jim zabiti strah v glavo. Samski štrajkarji, katerih se je hotela družba iznebiti, so dobili ukaz, naj se v treh ur poberejo iz "kempe". Oženjenim stavkarjem je bil dan odlok, naj si v teku deset dni najdejo drugo stanovanje, kajti družbe ne trpe stavkarjev v svojih hišah. In delavci so zgradili te hiše iz dobičkov, ki so jih napravili premo-garji s svojim delom — ne ampak Rockefellerjevi družbi. Storjeni so bili nekakri koraki, da se zaustavi postopanje družbe proti delavstvu, toda coloradski generalni pravdnik je izjavil, da je izganjanje delavcev iz stanovanj in iz kraja na podlagi coloradskih zakonov dovoljeno.

Col. Hamrock, ki ima s svojimi četami na skrbi varovati "mir in red", je podal izjavo, priobčeno v "Denver Express", v kateri pravi, da je pripravljen

steli se k vsakemu sredstvu za udušitev nemi-rov, če se pojavili.

"Podušil se bom vsakega sredstva, topa, ročnih pušč, ali pa plinov, če se prično izgredi. . ."

Colorado ima na podlagi zadnjega ljudskega štetja skoro milijon prebivalcev. Izmed teh je zelo malo kapitalistov. Večina coloradskih bogastev je v pose-
bni ljudi, ki niti ne stanujejo v državi. Ogromna večina prebivalstva je delavskega in kmečkega stanu. Pri
vseh to delavstvo skeba v prilog kapitalističnih
črak, v industrialnih bojih pa pada po njemu bič, ki
ga je samo pomagalo ustvariti. Med delavstvom se
poveč kritizira kapitaliste in njihove lakaje, pa pre-
slo premišluje, da smo si teh razmer sami krivi,
ker ne mislimo dovolj, ker ne vpotrebljavamo vseh
pomočkov, ki jih imamo na razpolago v boju pro-
t privatnim interesom. Po krivdi večine coloradske-
ga delavstva vladajo državo žandarji, plačani od ljud-
sta, toda služijo privatnim interesom. Take izkušnje
ni morale dati ljudstvu dovolj povoda misliti.

V vzhodnih in srednjepadnih državah je situa-
cija v premogarski stavki neizpremenjena. Pogajanja
med zastopniki premogarjev iz polj trdega premoga
in operatorji so se sicer obnovila, toda družbe zahte-
vajo znižanje plač, kar premogarji v sedanjih razme-
rah ne, da ne morejo sprejeti, ampak zahtevajo
nižanje plač. Premogovna industrija je tako slabo in
nepraktično upravljana, da trpe posledice v prvi vr-
sti premogarji, v drugi pa publika, ker mora preveč
plačevati za premog. Operatorji niso na škodi, ker
njihovi dobičkov ne zanemarijo.

Premoga je pričelo polagoma primanjkovati, ker
v štadišča praznijo. Kakor se glase nekatera poro-
čja, producirajo premogarji, ki se niso odzvali po-
tom za stavko, okoli 2 milijonov ton premoga meseče-
no. To seveda ne zadostuje za potrebe industrije.
Štet operatorjev je bil izstradati premogarje, ker
se niso zavedali, da ima unija na razpolago le majhna
sredstva in ne bo mogla nuditi izdatne pomo-
či stavkarjem. Toda vrste stavkarjev so ostale solidar-
ne. Zvezna vlada se v situaciji drži "nevtralnno", ob-
držuje pa od strani, da bo posegla v situacijo, kadar
pote potrebuje pomanjkanje premoga. Lokalne in državne obla-
sti se več ali manj na strani operatorjev in jim aktiv-
no pomagajo v protiunijanskemu boju.

Kljub dolgotrajni brezposelnosti, v katero je bilo
zahujenih tisoče premogarjev, kljub šikanam od raz-
nih strani, se vrste stavkarjev dobro drže. Le mlačne-
ki omagujejo. Nekateri, ki se tu in tam vračajo na de-
lo, pripovedujejo, da so jih na to prisilile razmere, ker
niso brez vsakih sredstev in se ne morejo preživljati.
Dobrot vsega ameriškega organiziranega delavstva
ni bila gmotno pomagati premogarjem, kajti njihov
boj je boj vsega ostalega ameriškega delavstva, orga-
niziranega in neorganiziranega.

Boj je boj!

Borba ni piknik. Žrtve zahteve — velike žrtve.
Vse boji so jih zahtevali in če je človeštvo toliko žrt-
veno za vojno kapitalističnih sil, naj žrtvuje nekaj
tudi za svoje boje proti sovražnikom svojih interesov.

Solidarnost! Podpiranje drug drugega! Trežno
sotopanje! Vztrajnost!

Slediti tem geslom in se ravnati po njih pomeni
zmagati. In premogarsko delavstvo mora doseči zmago!
Isto jo izgubi, ga čakajo v bodoče še hujši, še večji bo-
ji, služeni še z večjimi napor. Zato nadaljuj z bo-
jem danes, da ti ne bo treba pojutrnjim z nova v boj
s stvari, ki jih lahko danes izvojuješ.

SEMINTJA.

**Skozi 600 let borbe do civilne vojne. —
"Razdvajaj in vladaj!" — Za delavstvo
ni verskega vprašanja. — Hrvatska pro-
cesija v Chicagi. — Upor Hotentotov.
— Odlikovanja. — Vendar je razlika.**

Pri volitvah v New South Walesu, Avstralija, je bi-
la delavska vlada poražena. Vzrok poraza je bilo ver-
sko vprašanje, ki so ga porinili v volilni boj protestan-
tje. Zagnali so krik, da je delavska stranka preveč pri-
jazna katoličanom, ki streme za polastitvijo vlade v N.
S. Walesu. Protestantje so oddali večino svojih glasov
za protikandidate delavski stranki in slednja je izšla
iz volilnega boja kot manjšina. Posledica: kmalo nato
so bile znižane plače in delavne ure podaljšane od 44
na 48 ur na teden. Privatni interesi zanašajo vprašanje
vere v delavski boj v svojo korist. Katoliški in prote-
stantovski kapitalist imata enak namen: izkoriščati de-
lavstvo. Za vero delavca ne vprašata. Delavci vseh reli-
gij imajo enake interese. Vera ne napaja in ne nasičuje.
Časi, ko je Kristus nasitil s par hlebci kruha in par
ribami pet tisoč ljudi, so minili. Pravzaprav jih nikdar
ni bilo. Če že govormo o tej legendi, je zanimiva le v
tem, da je moral celo Sin božji nasititi ljudstvo s kru-
hom in ribami in ne s pobožno molitvijo. Pobijanje
verskega fanatizma je za delavsko gibanje važna nalo-
ga, toda v njih deželah se je ne vpošteva dovolj.

Dne 30. maja je bilo v Chicagi slovesno blagoslov-
ljenje nove hrvatske cerkve. Več tisoč ljudi je bilo v
pohodu, deset godb je igralo, 20 društev je korporativ-
no korakalo v večjo čast in slavo božjo. Nosili so kipe
raznih svetnikov in svetnic, kot podobo Gospe Sinjske
(Mati Božja), kip sv. Antona, kip sv. Jeronima itd. Za
čikaške ulice je bila to zanimiva procesija, kakoršne
se dogajajo večinoma le v poljski koloniji. Ko je umrl
cesar Franc Jožef, mu je ravno ta hrvatska fara prire-
dila slovesen pogreb po ulicah, nakar se je vršila slo-
vesna sv. maša zadušnica. To je bilo pred vstopom A-
merike v vojno. Kdor zasleduje javno življenje med
ameriški Hrvati, najde marsikaj zanimivega. Malo-
kateri narod se guli toliko kakor hrvatsko ljudstvo.
Znanje s svojimi pristaši ima dovolj posla doma, pa
ga menda ne vidi. Zato si je nadelo nalogo "rešiti" slo-
vensko delavstvo v Ameriki iz "zavedenosti". V zače-
tku vojne je to na svoj način skušal Zoti in bili so še
drugi poskusi. Hrvatje kot narod ne morejo reševati
Slovencev kot naroda. Zavedni hrvatski delavci lahko
kooperirajo s slovenskimi zavednimi delavci za iztreb-
ljanje gnilobe in za vzgajanje zaostale mase, ki je še
vedno ugoden material za iskoriščevalce in duševne
zavajalce. Vsako drugačno reševanje bo koncem konca
fiasko.

Skozi 600 let, od kar gospodari Anglija nad Irsko,
so se prebivalci Erina na en ali drug način borili za
nacionalno osvoboditev. Razni dogodki po svetovni
vojni, ki so slabili Veliko Britanijo od znotraj in zu-
naj, so jo silili napraviti vsaj v neposredni bližini mir.
Vsled tega je londonska vlada napravila z Irco dogovor,
ki jim je dal avtonomijo, kakor jo imajo nekatere an-
gleške kolonije. Dežela pa bi še nadalje spadala v fede-

racijo britanske monarhije. Ljudje, ki ne znajo misliti, so mislili, da pride na Irsko mir. Danes je na Irskem civilna vojna, Irci se bore proti Ircem. Anglija pošilja na otok sv. Patrika vojaštvo da na njem zopet zavлада s pomočjo svojega orožja.

Voditelji katoliških Ircev so v medsebojnem boju, ker hočejo vsi biti absolutni voditelji. Katoliški Irci so v boju proti protestantskim Ircem radi vere. Demagogija, verski fanatizem, pohlep po vodstvih, vse plod ignorance, tepe irsko ljudstvo. Ko so se prikazali prvi znaki večje svobode za irsko ljudstvo v času, ko je bilo edinstvo najpotrebnejše, je nastopilo najhujše razdvajanje. Katoliška duhovščina in irska birokracija je za Collinsom. Ta struja govori za irske kapitaliste in zemljiške posestnike. De Valera je vodja druge kapitalistične struje, v prvi vrsti profesionalne irske inteligence. Tudi od nje nimajo interesi ljudstva ničesar pričakovati. Ulstersko skupino Ircev vodijo fevdalni lordje v zvezi z industrialci. Te skupine se bore med seboj, zavedeni Irci pa trpe in padajo v bojih. "Razdvajaj in vladaj" je star rek, vedno resničen. Anglija, dokler bo kapitalistična, bo vladala Irsko, dokler se irsko ljudstvo ne izkoplje iz spon ignorance. Ljudstvo, ki se pretepa radi vere, ni še zrelo za svobodo.

Po šeststoletnih bojih so si Irci izvojevali nazaj svoj parlament in avtonomijo. Niti to malo še niso sposobni rabiti v svoj prid. Vsled notranjega kaosa bo ljudstvo samo pozdravilo povratek angleških čet. Tudi taki slučajji so se v zgodovini že večkrat dogodili. Medsebojni boji Ircev ne služijo irskemu ljudstvu, kakor ne služijo medsebojni boji med delavskimi strujami delavskemu ljudstvu. Imperialisti in kapitalisti so edini, ki imajo koristi od nesloge v vrstah ljudstva.

Irška delavska federacija ima okoli 300.000 članov, približno toliko irška delavska stranka. To je danes na Irskem edina sila, ki je zmožna voditi irsko ljudstvo po potu izkušenj v resnično osvoboditev. V začetku maja je irška delavska federacija proglasila generalno stavko, ne proti kapitalistom kot takim, ampak proti irskim samopostavljenim voditeljem, ki so pahnili deželo v civilno vojno in kaos. To je "voditelje" prisililo sklicati konferenco nasprotujočih si struj, ki je imela namen najti sporazum med bojevitimi elementi. Ta se je le deloma dosegel, kajti "voditelji" z buržvazno psihologijo vidijo v prvi vrsti le sebe in svoje cilje. Toda delavstvo na Irskem, ki je industrialno zastala dežela, je vendar pokazalo, da ima moč. Ko bo mera vzdržljivosti sedanjega kaosa polna, bo delavstvo na Irskem storilo svoje.

Anglija, ki ima svoje težave v Indiji, Južni Afriki, na Irskem, v Egiptu in drugje, je dobila nov problem: upor Hotentotov in drugih divjaških rodov proti angleški nadvladi v afriških kolonijah. Dokler ni bilo tja Angležev, je bilo prijetno za črnce. Angleži so odprli diamantne in druge rudnike, pričeli so graditi razna podjetja in mesta, za vse to pa so rabili delavcev. Vposlilili so črnce, ki so s tem dobili priliko seznaniti se s civilizacijo. Črncci so se čudili in delali—ker so morali. Oboroženi angleški čuvaji so skrbeli, da ni nihče pobegnil. Medtem so vzgajali čuvaje tudi izmed črncev, ki so za slučaj upora pripravljani streljati na svoje plemenske brate. Hotentotom se je zdelo vse to krivično, pa so v svoji omejenosti mislili, da so dovolj jaki pregnati Angleže. S par strojnimi puškami in z nekaj bombami z aeroplanov ter strupenimi plini so jim Angleži

dokazali, da mislijo ostati v Afriki. Črncci bodo morali delati za kapitalizem — radi ali neradi. In preden bodo v stanu doseči zase kaka izboljšanja, se bodo morali učiti od Angležev.

Norveški znanstvenik Fridtjof Nansen je bil en prvih, ki se je zavzel za pomožno akcijo v Rusiji, kar je preteklo poletje obiskal glad. Vsled svojih aktivnosti je bil izvoljen za predsednika komiteja za mednarodno pomoč gladujoči Rusiji in za njegove zasluge v tem delu ga je moskovski sovjet imenoval častnim državljanom sovjetske Rusije. Nansen je odlikovanje odklonil.

Ako je kdo v prošlosti odklonil red ali odlikovanje, ki ga je dala buržvazna vlada, se ga je smatral za demokrata in pogumneža. Socialisti ne verujejo v odve in odlikovanja. V sovjetski Rusiji so na krak komunisti. Odpravili so carske redove in odlikovanja ter polagoma uvajajo svoje. Niti odlikovanja in redove se ne morejo odpraviti čez noč, dasi bi se mnogo bolj kakor pa gospodarski sistem. Če bi ekstremisti več nislili pa manj demagogirali, bi bilo mnogo boljše za delavsko gibanje. Prave revolucije se dogajajo v gladni ljudi. Taka revolucija se vrši neprestano. Delovati po zakonih umske revolucije je najboljše revolucionarno delo. Kadar bo človeštvo dovolj napredovalo, bodo krvave revolucije nepotrebne. Danes jih imamo vse ignorantnosti mase, ker ni še zrelo za drugačne načine boja. V prošlosti so se godile še pogostejše, ker je bilo ljudstvo še bolj nevedno. Toda ves napredek, kar je dosegel svet, je koncem konca plod umske revolucije. Krvavi upori v prošlosti so se vršili, ker je to edini način, potom katerega se je znalo ljudstvo upirati proti zatiranju in izkoriščanju. V nekaj stoletjih bodo krvavi upori izginili. Do takrat bo civilizacija popolnejša od sedanje, ki je še barbarska, prodira tudi do Hotentotov in drugih podobnih rodov, ki se smatra današnja družba za barbarske in divje, dasi sama še tudi divja in barbarska. Ampak razlika je velika.

Atentati na delavske plače se nadaljujejo.

Po premirju je kapitalistično časopisje zakričalo, da se moramo čim prej povrniti v "normalne razmere." Republikanska stranka je imela to povrnitev "normalnost" zapisano na svojem praporu v zadnji predsedniški kampanji. Delavci so glasovali za Hardinga in ga izvolili. Debs, kandidat socialistične stranke, je dobil komaj milijon glasov. Delavci so hoteli "normalne čase" in so raditega glasovali za republikance in demokrate. Normalni časi so tu. Brezpannost imamo, draginjo, korupcijo, nič manjša kakor je bila med vojno, v oziru prohibicije se je še povečala, imamo preganjanje delavstva, zatiranje unij, gonjenje odprto delavnico in vsesplošno zniževanje plač. Še slabše plačani delavci so bili prvi deležni življenja. Stotisoči zaslužijo sedaj komaj 25 do 30c na ura, kar ne bi v nekaterih obratih, kot n. pr. v jeklarnah, stali po deset, dvanajst ali še več ur na dan, bi taki delavci ne zaslužili niti za najpotrebnejšo hrano. Murija v velikih delavskih središčih postaja vedno bolj žalostna.

Klavniškemu delavstvu so plače občutno nižje. Poskušalo se je postaviti v bran za svoje pravice, da

marški kralji so v času stavke dobili še cenejše delo in tiste tedne so podražili meso, da so bili njihovi dobički še toliko večji.

Sedaj je prišlo na vrsto železniško delavstvo, vpo-
gledno pri vzdrževanju železniškega prometnega si-
stema. Prizadetih je nad 400,000 delavcev. Plača jim
je nižana od enega do pet centov na uro ali povpreč-
no na 13.2 odstotkov.

Železniški delavski odbor, ki je vladna instituci-
ja, je pred nedavnim znižal cene za prevažanje tovorov
na 13.2 odstotkov. To je bila priprava za znižanje delav-
skih plač. Ravno ta odbor je zadnji teden znižal pla-
če delavstvu vposljenemu pri vzdrževanju železnic in
skupaj omenil, da ostalim kategorijam železniških
delavcev še ne bodo znižane plače. To ni prvo znižan-
je, kajti železniškim družbam se je zelo mudilo v
normalnost v kolikor se tiče zniževanja plač. Zastop-
niki železniških delavcev v tem odboru so protestirali
proti znižanju in sedaj groze s stavko. Če bo vpraša-
nje stavke resno vpoštevano med prizadetim delav-
stvom, bo dano na splošno glasovanje. Protesti sami
na tebi so sicer dobro sredstvo agitacije, toda afek-
tni niso. Delavstvo se bo moralo pač zateči k stavki,
da bo imelo kaj upanja na zmago v sedanjih razme-
tah. Ako ne, bi si moralo napraviti dober načrt, ki bi
siral v prvi vrsti iti za tem, da uvede afektivno pro-
pagando za pridobivanje javnega mnenja v prid soci-
aliziranju transportnih sredstev in kar je v tem oziru
pomembno, unija železniških delavcev bi morala priznati
naredni boj in aktivno sodelovati na političnem boji-
šču. Ameriško delavstvo tepejo danes kapitalisti s
pomočjo političnih institucij, katere kontrolirajo vpli-
vov privatnih interesov.

Najboljše plačani delavci na železnicah so loko-
motivni strojevodje. Dolgo let so bili na glasu kot
"aristokratje" med delavstvom in njihova unija in ne-
kaj ostalih bratovščin železničarjev so bile poznane
za najkonzervativnejše delavske organizacije. Naj-
boljše plačani strojevodje na lokomotivah zaslužijo
povprečno \$7.44 na dan.

Preje omenjeni Železniški-delavski odbor je na-
črtal preračunal povprečne plače železničarjev raz-
nih kategorij in iz te statistike posnemamo, da so po-
vprečne dnevne plače lokomotivnih strojevodil sledeče:

Strojevodje na osebnih vlakih	\$ 6.00
Strojevodje na lokomotivah za premi- kanje tovornih vagonov na "yardih". (yard engineers.)	6.51
Strojevodje na kontinentalnih tovornih vlakih	7.05
Strojevodje na lokalnih tovornih vlakih	7.44

To je torej povprečna plača najboljše plačanih
železničarjev in vključuje regularno plačo in plačo za
delo nad čas (overtime). S prvim julijem preteklega
leta so jim bile plače znižane za 9.4 odst.

Strojevodje niso vedno stalno vposljeni, razun
tistih na regularnih vlakih. Ista statistika, iz katere smo
imeli gornje podatke, prikazuje, da je bila najvišja
mesečna plača, ki jo je dosegel kak strojevodja po 1.
juliju 1821 \$185.93. Večina strojevodij je prejemale za
svoje delo okoli \$120.00 mesečno. Mnogi tudi pod
\$100.00 in iz tega je razvidno, kako sijajne plače pre-
jemajo "aristokratje" v delavskemu razredu. Plače že-
lezičarjev drugih kategorij so seveda nižje. Igra v
normalnost se bo nadaljevala, kajti pohlep grabežev
se ne zmeni.

Unija železniških in parobrodskih pisarniških u-
služencev, skladiščnih delavcev in postajnih usluž-
bencev bo na prihodnji konvenciji Ameriške Delavske

Federacije potom svojih delegatov zagovarjala pred-
log, da se uvede industrialni unionizem za vse poš-
tarne obrate in da se železniško delavstvo organizira
v eno unijo. Ta zaključek je storila na konvenciji v
Dallasu, Texas. To je napredek, dasiravno industrial-
ni unionizem še ne pride tako kmalo. Ampak ideja za
tak način organiziranja je že globoko prodrla v vr-
ste organiziranega delavstva. Industrialni unionizem
se v enih strokah že polagoma uvaja. Protesti, kakor
rečeno, so dobri, toda ciljev se ne doseže s protesti.
Industrialna forma organizacije, razširjenje boja na
politično bojišče in borba za odpravo sedanjega gos-
podarskega reda in ga nadomestiti s socialističnim je
edino zdravilo, če hočemo preiti iz današnje "normal-
nosti" v pravo prosperiteto.

Divjanje italijanskih fa- šistov.

Po ulicah italijanskih mest so se obnovili izgredi,
ki jih provocirajo fašisti, in umori se dnevno dogaja-
jo. Italija, dežela potresov, ima sedaj že dalj časa fa-
šistovske potrese, ki črpajo energije dežele.

Edgar Ansel Mowrer poroča iz Rima, da je okraj
San Lorenzo v Rimu takorekoč pod strahovlado faši-
stov. Istotako mesto Bologna, ki je pod njihovo oku-
pacijo. Ljudje, ki nosijo socialistične znake, niso var-
ni na ulicah. Fašisti jih napadajo in neusmiljeno pre-
tepejo ali pa tudi umore.

Fašistovsko gibanje se je pojavilo, ko so komunisti
pričeli s svojo ultraradikalno propagando. Ekstrem na
levici je porodil ekstrem na desnici. Fašiste podpira
policija in častniki, deloma tudi vojaštvo, kolikor ga
ni prežetega s socialističnimi idejam.

Fašisti so za ohranitev sedanjega reda v Italiji. Na
svoji strani imajo vso šovinistično gospodo, kapitali-
ste, aristokracijo in bogate parasitke, ki razkošno žive
in trošijo velikanske svote za draga oblačila na račun
revnega italijanskega ljudstva. Fašisti nimajo za se-
boj mas italijanskega ljudstva. Svoje orgije uganjajo le
s pomočjo terorizma. Njihovi poskusi, da bi dobili v
svoj tabor kak večji del italijanskega delavstva, so se
ponesrečili. Fašisti so nekaka predstraža fanatičnega
nacionalizma. Nastopajo oboroženi s količki, samokre-
si in puškami. Napadajo najrajše komuniste, ki se branijo
s kamenjem in količki in le radkokedaj z orožjem.
K ubojem se ne zatekajo, kajti oblasti so proti komu-
nistom in socialistom zelo stroge, medtem ko uživajo
fašisti protekcijo.

Velik del italijanskega javnega mnenja želi, da bi
oblasti napravile tem provokacijam konec. Nobeno me-
sto ni varno pred divjanjem fašistov in nihče ni pred
njimi varen življenjeja.

Delavskemu gibanju so prizadejali mnogo škode.
Razdejali so mnogo delavskih domov, tiskaren in dru-
gih delavskih ustanov. Z fašistovskim divjanjem so se
imeli od blizu priliko seznaniti tudi Slovenci v Julij-
ski Benečiji, posebno v Trstu in v nekaterih okolških
krajih.

Boji so bili, odkar je življenje, ali od začetka za-
četkov so se neprenehoma izpreminjali v oblikah, v
namenih, v sredstvih in drugih rečeh. Kar se vekomaj
izpreminja, ne more nenadoma postati stalno. Treba
je, da jih poznamo iz preteklosti do današnjega dneva,
pa lahko najdemo črto, držečo v bodočnost.

ANTON ČEHOV:

DUEL.

Za "Proletarca" poslovenil Jože Vidmar.

(Konec.)

Med tem, ko se je v krčmi vršil bogoslovski pogovor, se je vozil Lajevski domov in se je spominjal, kako tesno mu je bilo ob zori, ko se je vozil sem, in ko so bile cesta, skale in gore mokre in temne in ko se mu je zdela neznana bodočnost strašna kakor prepad, ki mu ni videti dna; sedaj pa so deževne kaplje, ki so visele po travi in po kamenju, blestele v solncu, kakor dijamanti, priroda se je radostno smehljala in strašna bodočnost je ostala za njim. Pogledoval je na mračni, objokani obraz Šeškovega in naprej, na kočije, v katerih so sedeli von-Koren, njegovi sekundanti in doktor, in zdelo se mu je, da se vsi oni peljejo s pokopališča, kjer so ravnokar pokopali teškega, neznosnega človeka, ki je bil vsem v napoto.

"Vse je končano," — je mislil o svoji preteklosti in se je previdno gladil s prstom po vratu.

Na vratu se mu je napela na desni strani med ovratnikom majhna, boleča oteklina, dolga in debela kakor mazinec, kakor da bi bil kdo z likalnikom potegnul po vratu. Tod ga je oplazila krogla.

Potem, ko je prišel domov, se je pričel zanj dolg, čuden, sladak in meglen dan, kakor pozaba. Kakor da so ga ravnokar izpustili iz ječe ali bolnice, — ogledoval si je zdavnaj znane predmete in se je čudil, da vzbujajo mize, okna, stoli, svet in morje v njem tako živo, otroško veselje, kakoršnega že zdavnaj, zdavnaj ni občutil. Bleda in silno upala Nadežda Fjodorovna ni razumela njegovega krotkega glasu in čudne hoje; nudilo se ji je, da bi mu povedala vse, kar se je ž njo zgodilo . . . Zdelo se ji je, da jo Lajevski najbrž slabo sliši in da je ne razume, in da jo prekolne in ubije, če vse to zve; on pa jo je poslušal, jo božal po obrazu in po laseh, ji zrl v oči in govoril:

— Nikogar razen tebe nimam . . .

Potem sta dolgo sedela na vrtu, se stisnila drug k drugemu in molčala; ali pa sta glasno sanjala o svojem bodočem življenju, govorila kratke, odtrgane besede, in njemu se je zdelo, da ni še nikdar poprej govoril tako dolgo in tako lepo.

XXI.

Minilo je nekaj več kot tri mesece.

Nastopil je dan, ki si ga je von-Koren označil za odpotovanje. Od ranega jutra je šel debel, hladen dež, pihal je severovzhodni veter in na morju so se dvignili silni valovi. Rekli so, da ni verjetno, da bi prišel parnik ob takem vremenu v pristanišče. Po voznem redu bi moral priti ob desetih zjutraj, toda von-Koren, ki je šel opoldne in popoldne na breg, ni videl z binoklom ničesar razen sivih valov in dežja, ki je zagrinjalo obzorje.

Proti večeru je dež ponehal in veter je pričel opazno polegati. Von-Koren se je že sprijaznil z misljo, da danes ne bo mogel na pot, in je sedel igrati s Samojlenkom šah; toda ko se je stemnilo, je sluga javil, da so se na morju prikazale luči in da so videli raketo.

Von-Koren se je jel hitro odpravljati. Nadel si je torbo čez ramo, se poljubil s Samojlenkom in dijakonom, je brez vsakega vzroka prešel skozi vse sobe, se

poslovil od sluge in kuharice in je odšel s takim stvrom na cesto, kakor da je pri doktorju ali pri sebi kaj pozabil. Po cesti je šel poleg Samojlenka, za njim dijakon s skrinjico, za vsemi pa sluga z dvema koma. Le Samojlenko in sluga sta razločila motne luče na morju, drugi pa so gledali v temo in niso ničesar. Parnik se je vstavil daleč od brega.

— Hitro, hitro, — je priganjal von-Koren. — Jjim se, da bi mi né ušel!

Ko so šli mimo triokenske hišice, v katero je Lajevski preselil kmalu po dvoboju, se von-Koren ni mogel udržati in je pogledal skozi okno. Lajevski je sedel sključen, s hrbtom proti oknu, za mizo in je pisal.

— Čudim se, — je dejal tiho zoolog. — Kako je zvil!

— Da, občudovanja vredno, — je vzdihnil Samojlenko. — Tako ti sedi od jutra do večera, sedi in dela. Hoče poplačati dolgove. Živi pa, brate, slabo kot berač!

Pol minute je minilo v molku. Zoolog, doktor in dijakon so stali pri oknu in so zrl na Lajevskega.

— Pa se res ni odpeljal odtod, ubožec, — je rekel Samojlenko. — Pa se spominjaš, kako si je prizadel, da bi se?

— Da, strašno se je zvil, — je ponovil von-Koren. Poroka, to celodnevno delo za košček kruha, nekak nov izraz na njegovem obrazu in celo njegova hoja — vse je tako nenavadno, da sam ne vem, kako bi to imenoval, — zoolog je prijel Samojlenka za rokar in nadaljeval z razburjenjem v glasu: — Povej njemu in njegovi ženi, da sem ju občudoval, ko sem odhajal, jima želel mnogo sreče . . . in ga poprosi, naj me ni v slabem spominu, če je to mogoče. Saj me poma ve, da bi jaz lahko postal njegov najboljši prijatelj, če bi bil tedaj mogel slutiti to izpremembo.

— Stopi k njemu, poslovi se.

— Ne, to ne gre.

— Zakaj? Bog ve, mogoče se ne bosta videla nikdar več.

Zoolog je pomislil in dejal:

— To je res.

Samojlenko je s prstom tiho potrkal na okno. Lajevski se je zdrznil in se je okrenil.

— Vanja, Nikolaj Vasiljič bi se rad poslovil od tebe, — je rekel Samojlenko. — Zdaj se namreč odpelje.

Lajevski je vstal izza mize in je odšel v vežo, da odprl vrata. Samojlenko, von-Koren in dijakon so stopili v hišo.

— Samo za trenutek prihajam, — je pričel zoolog, ko je v veži slačil galoše. Bilo mu je že žal, da se je udal čustvu in prišel brez povabila. — "Zgleda, kakor bi se vsiljeval, — je pomislil: — in to je nepremetno". — Oprostite, da vas motim, — je dejal, ko je vstopil za Lajevskim v njegovo sobo: — toda zdaj se odpeljem, pa me je potegnilo k vam. Bog ve, ali se še kedaj vidiva.

— Zelo me veseli . . . Pokorno prosim, — je rekel Lajevski in je okorno pristavil gostom stole, kar da bi jim hotel zgraditi pot, in se je ustavil sredi sobe ter si mel roke.

— "Zakaj nisem pustil prič na cesti"? — je pomislil von-Koren in je trdo dejal: — Ne imejte me v slabem spominu, Ivan Andrejič. Prošlega seveda ni mogoče pozabiti, preveč je žalostno, in jaz tudi nisem prišel radi tega sem, da bi se opravičeval, ali da bi vas prepričeval, da nisem kriv. Kar sem delal, sem delal iskreno, in nisem spremenil od tedaj svojihazorov . . . Res sem se tedaj, kakor vidim v svoje

in veselje, kar se vas tiče, zmotil, toda človek se sploh ne tudi na gladki cesti in človeška usoda je že taka: če se ne zmotiš v glavnem, se zmotiš v posameznostih. Nihče ne ve prave resnice.

— Da, nihče ne ve resnice . . . — je rekel Lajevski.

Von-Koren je podal Lajevskemu roko; ta mu jo je dal in se poklonil.

— Ne imejte me v slabem spominu, — je rekel von-Koren. — Poklonite se v mojem imenu svoji ženi in ji recite, da mi je bilo zelo žal, da se nisem mogel posloviti od nje.

— Saj je doma.

Lajevski je stopil k vratom in je dejal v sosedno sobo:

— Nadja, Nikolaj Vasiljič bi se rad poslovil od tebe.

Vstopila je Nadežda Fjodorovna; obstala je pri vratih in je plašno pogledala na goste. Obraz je imela bleščeč in preplašen in tudi roke je držala, kakor kaka gimnastičarka, ki jo oštevaajo.

— Nadežda Fjodorovna, jaz se sedajle odpeljem, — je rekel von-Koren: — in sem se prišel posloviti.

Neodločno mu je podala roko, Lajevski pa se je poklonil.

— "Kako pomilovanja vredna sta oba! — je pomislil von-Koren. — Tega življenja ne plačujeta poceni." — Peljem se v Peterburg in v Moskvo, — je vprašal: — ali naj vama kaj pošljem od tam?

— Kaj? je rekla Nadežda Fjodorovna in se je vznemirjeno spogledala z možem. — Mislim, da nič . . .

— Da, nič . . . — je rekel Lajevski, mneč si roke. —

Von-Koren ni vedel, kaj bi mogel in moral še reči, kaj pa, ko je šel k njima, si je mislil, da jima reče mnogo lepega, toplega in pomembnega. Molče je stisnil roko Lajevskemu in njegovi ženi in je odšel s težkim srcem.

— Kakšni ljudje! — je govoril zadaj polglasno dijakon. — Moj Bog kakšni ljudje! Resnično, resnično, da je sama desnica božja zasadila to trto! Oče nebeški! Eden je premagal tišoče, drugi pa neštivilne množice. Nikolaj Vasiljič, — je rekel vzneseno: — Vedite, da ste danes premagali največjega sovražnika človeštva — ošabnost.

— Bežite, bežite, dijakon! Kakšna zmagovalca ne! Zmagovalce gleda kakor orel, on pa je usmiljenja vreden, boječ, preplašen, priklanja se kakor kitajski mladič, in meni . . . meni pa je tesno.

Zadaj so se začuli koraki. Dohajal jih je Lajevski, da bi jih spremil. V pristanišču je stal sluga z dvema kosčkoma, malo dalje pa štirje veslači.

— Ampak vlečite pa pošteno . . . brrr! — je rekel Samojlenko. — Na morju je sedaj najbrž viharček — kaj! Nisi si izbral pravega časa, Kolja.

— Ne bojim se morske bolezni.

— Ne gre zato . . . da bi te tile tepci ne zvrnili. Tule bi se peljal z agentskim čolnom. Kje pa je agentski čoln? — je kriknil veslačem.

— Odšel je, — ekselencia.

— Pa carinarski?

— Tudi.

— Zakaj pa niste javili? — se je razjezil Samojlenko. — Budala!

— Saj je vseeno, ne razburjaj se . . . — je rekel von-Koren. — No, zbogom. Bog vas varuj!

Samojlenko je objel von-Korena in ga trikrat prebrljal.

— Ne pozabi nas, Kolja . . . Piši . . . Prihodno po-
sad te bomo pričakovali.

— Zbogom, dijakon, — je rekel von-Koren in je stiskal dijakonu roko. — Hvala vam za družbo in za dobre pogovore. Pomislite radi ekspedicije.

— Ampak za Božjo voljo, magari na konec sveta! — se je zasmel dijakon. — Kaj pravim, da ne?

Von-Koren je spoznal v mraku Lajevskega in mu je molče podal roko. Veslači so že stali spodaj in so pridrževali čoln, ki se je zadeval ob kole, čeprav ga je pomol varoval proti velikim valovom. Von-Koren je stopil po stopnicah navzdol, skočil v čoln in sedel h krmilu.

— Piši! — mu je kriknil Samojlenko. — Pazi na zdravlje!

— "Nihče ne ve prave resnice", — je mislil Lajevski; dvignil si je ovratnik in skrčil roke v rokave.

Čoln je jadreno obšel pristanišče in je odplaval na prosto. Zginil je v valovih, toda takoj nato je zdrsnil iz globoke jame na visok grič, tako da je bilo lahko razločiti ljudi in celo vesla. Napravil je kake tri sežnje naprej, pa ga je vrglo za dva nazaj.

— Piši! — mu je kriknil Samojlenko. — Sam zlo-
dej te je nesel ob takem vremenu!

— "Da, nihče ne ve prave resnice . . ." — je mislil Lajevski in je s tugo gledal na nemirno temno morje.

— "Čoln meče nazaj, — je mislil: dva koraka napravi naprej in korak nazaj, toda veslači so trdovratni, neumorno bijejo z vesli in se ne boje visokih valov. Čoln gre naprej in naprej, že ga ni videti, pa mine kake pol ure in veslači jasno ugledajo parniške luči, čez eno uro pa bodo že pri parniških stopnicah. Tako je tudi v življenju . . . V iskanju resnice delajo ljudje dva koraka naprej, enega nazaj. Trpljenje, zmote in dolgčas življenja jih mečejo nazaj, toda žejna po resnici in trdovratna volja jih ženeta naprej in naprej. In kdo ve? Mogoče priplavajo do prave resnice . . ."

— Zbo-o-go-o-o-m! — je kriknil Samojlenko.

— Ne videti, ne slišati jih ni, — je rekel dijakon. — Srečno pot!

Prišel je kapljati dež.

Papežev državni tajnik je poslal tajništvu lige narodov protestno noto, v kateri, obsoja mandat, ki ga je dobila Anglija nad Palestino. Anglija obljublja Palestino židom, ki žele v nji obnoviti svoje kulturno in nacionalno središče ter svojo državo. Rimu to ne ugaja, ker smatra, da bo to prizadevanje židov odpravilo enakopravnost krščanskih religij, katerim je Jeruzalem, glavno mesto Palestine, največje svetišče.

Proti angleški nadvladi Palestine protestirajo tudi Arabci, ki trdijo, da je Palestina njihova. Pravoverni židje pa pridno naseljujejo svoje ljudi in grade svoje institucije v deželi, kjer je tekla zibelka krščanstva. Mesto Turkov bodo ob božjem grobu s časoma morda stražili židovski vojaki, kar se kristjanom ne bo dopadlo, dasiravno je bil Odrešenik židovskega pokoljenja, kakor tudi njegova mati in rednik. Tudi apostoli, prvi propagatorji krščanstva, so bili židje. Janez krstnik je bil žid. Judež Iškarjot je bil žid in še mnogo drugih, ki so gradili in podirali krščanstvo. Današnje krščanstvo se brani židov in jih prezira, zato papeževa protestna nota Ligi narodov proti angleškemu mandatu nad Palestino.

— "Jaz bi se tudi pridružil k socialistim, če bi bila med delavci sloga," pravi ta ali oni, ki ne ve, kako bi se izgovoril. Če si za sloga, se pridruži tisti skupini, ki je v resnici za sloga in ji pomaga pri delu za združenje delavstva v enotno organizacijo s socialističnim programom.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

ZAKAJ NE NAPREDUJEMO HITREJŠE.

HERMINIE, PA. — Četudi nekoliko zakasnelo, hočem vendar nekoliko poročati o našem drugem shodu, ki se je vršil 14. maja v Herminie. Kot glavni govornik je nastopil sodrug Snow. Kot je bilo že poročano, bi imel sodrug Snow govoriti na prvomajski proslavi v Herminie, toda je bil že šest tednov prej določen za govornika na prvomajskem shodu v Erie, ki se je vršil ob istem času.

Sodrug Snow je stalen potovalni agitator socialistične stranke že 15 let. Je zelo dober govornik in natančno pozna sedanji ekonomski ustroj in njegove hibe. V svojih govorih dokazuje s številkami absurdnost sedanjega gospodarskega sistema in kapitalizma sploh. V sledečem bom nakratko omenil nekatera njegova izvajanja.

Dejal je, da je tehnika v proizvodnji in distribuciji toliko napredovala, da je že vsled nje propad kapitalizma neizogiben. Obiskal je svojega brata v veliki predilnici. Ta producira s pomočjo modernega stroja v par minutah več platna, kakor ga je bila njegova stara mati v stanju napresti s svojimi počasnimi pripomočki v par letih. Tako je v vseh obratih. Stroji vrše delo in tehnika se dan za dnem izboljšuje. Moderna tehnika bi bila blagoslov za družbo, če bi služila družbi. S pomočjo tehnike se je proizvodnja pomnožila do velikanske višine, ki nima meje. Toda tehnični aparati so v službi kapitalizma. S tehniko se je v industriji ustvarilo stanje, ki ga v današnji družbi imenujemo "nadprodukcijo". Kadar imamo "nadprodukcijo", nastopi splošna brezposelnost. Miljone delavcev je poganih na cesto, toda dela ni nikjer. Denarja pa delavci tudi nimajo, da bi mogli pokupiti SVOJE produkte, kajti kapitalizem jim za njih delo plača le delno vrednost. Stroji bodo največji blagoslov, kadar zavlada socialistični sistem. Stroji so zmanjšali potrebo za žive delavne moči, kajti razni stroji vrše delo s par ljudi, kar bi brez strojev zahtevalo stotine delavcev. Mnogo trpljenja so stroji odpravili, toda delavce se še vedno izkorišča in se jih priganja, ker gre za profit in ne za dobrobit ljudstva. Kapitalizem rabi trge, zato nastajajo vojne. Zadnja vojna je stala to republiko nad 32 milijard in eno milijardo na leto je treba plačevati samih obresti od dolga. Na vsako osebo, stanujočo v Zedinjenih državah, pride 690 dolarjev vojnih stroškov in plačati jih bo treba, če se preje kaj ne spremeni. Morda rečeš, "saj niti ne zaslužim toliko, kako bom plačal?" Ne pozabi, da plačuješ te stroške vsak dan na indirektnih davkih. Vse, kar rabiš, je obdavčeno. Ameriški sladkorni trust je plačal zadnje leto 90 milijonov dolarjev davka. Toda ta davek plačajo indirektno tisti, ki rabijo sladkor, torej navadno ljudstvo. Isti trust je v teku leta "napravil" 72 milijonov dolarjev zase, kar je precej čeden "zaslužek". Kapitalisti plačajo na milijone dolarjev direktnega davka. Toda, ali ga oni res plačajo? Ali ne bi bilo boljše, da bi delavstvo prejelo vso vrednost svojih produktov in samo direktno plačevalo stroške, ali če hočete, davke? Čemu je treba sistema, ki pozira milijone dolarjev dobička v žrelo posameznikov, medtem, ko milijoni delavcev trpe pomanjkanje?

Zadnja vojna je rodila 23.000 novih milijonarjev. Kako so ti ljudje prišli do takega premoženja? S tvojim delom in z delom tisočerih tvojih tovarišev. Enostravno proglasijo, "to in to je moje", oblasti jim pa varujejo lastnino. Ti pa garaj, če si toliko srečen, da imaš delo.

Okoli 93% od dohodkov zvezine vlade gre za minule in bodoče vojne. 7% pa se porabi za vse drugo, za plače uradnikom, za vzdrževanje poslaniškov in konzulov, za gradnje kanalov, nasipov, cest, za podpiranje invalidov, za povzdigo izobrazbe, kmetijstva itd. Za

militarizem 93%, za vse drugo 7%. To so številke, ki morale dati ljudstvu misliti.

Kapitalizem se združuje in prireja konferenco, utrdi svoje pozicije. Delavstvo, ki zna producirati, ne misliti, je brezbržno, en del, kar ga vsaj nekdo misli, pa se prepira, katera stranka je prava in kateri bo prej prišla do cilja. Kakega pol ducata strank ne more in vsaka hoče biti radikalnejša od druge. Danes je kdo še socialist, jutri pa že najde novo stranko, ki kar drvi v boljši družabni red. Kakor, da so stranke podobne vlakom, ki zapuščajo, recimo postaje v Pittsburghu in se kosajo, kateri bo preje pridvil v New York. Bombastični naslovi, tri palce visoki, gorostani pretirani kartuni, visokodoneče fraze — to je za take tere delavce. "To ti je list, ta zna povedati!"

Kedor se je potrudil nekoliko preštudirati inastveni socializem in s tem gospodarski sistem, oziroma sisteme, ki so se razvijali iz ene forme v drugo, ta ne bo sledil danes nemu jutri drugemu prenapetemu. Socialistična ideja je ena. Njena predstavnica v Ameriki je socialistična stranka. Vse druge stranke, ki so nastale po vojni in se prelevljale vsaki teden v drugo, so bile meteorji, ki odletavajo in pri poletu izginjajo. Preveč ljudi je v delavskem gibanju, ki bi radi bili veliki in slovitji, voditelji hočejo biti. Zato toliko novih strank. Malo nesporazuma, pa se ločijo od stare skupine in ustanove novo stranko. Primera so naše podporne organizacije. Spominjam se izredne konvencije SNA l. 1907 v Chicagi. Ker nekemu ni šlo vse po volji in ni bil izvoljen v gl. odbor, je zapustil konvencijo prebno je bila končana in zagrozil, da bo ustanovil drugo podporno organizacijo. Tako so nastale razne jednote, vsaka nova skupina kritizira in napada v prvi vrsti stare ljudi, s katerimi je preje delala skupaj.

Tako je z našimi strankami. Razne skupine nam jim slede, ker je nevednost še vedno glavna čedna masa. Preobrat žele, samo zrele niso še zanj.

Kdor se ni učil rokodelstva, ne more biti rokodellec. Vsakega poklica se je treba učiti. Voditi organizacije potrebuje zmožnosti. Čim večje so sposobnosti, boljše so uspehi. Nezmožnosti vodilnih oseb, najhujše kjerkoli, so vpropastile že marsikako organizacijo, podjetje, itd. Pripoveduje se o prigradbi, ki jo bom tudi omenil. Neki farmer je kupil avtomobil Fordovega izdelka; voziti za silo se je takoj naučil in peljal se je v njemu proti domu sam. Na potu mu stroj odpovedal funkcioniranje. Farmer ogleduje, premišluje, renata, toda stroj stoji. Pripelje se mimo drug avtomobil in povpraša farmerja, kaj se je zgodilo. "O, ena šala; našina se je ustavila in je ne morem spraviti dalje. Avtomobilist mu je odgovoril, da je treba tudi za opravljanje Fordovega avtomobila znati nekoliko več kakor šalo. Pogledal je stroj in pronašel, kaj je napačnega, popravil in farmer ga je pogal naprej. To stori s kaka posebna "smešnica", ampak sem jo navedel s nekako primerom.

Državo je treba znati upravljati. Istotako vado drugo stvar. Delavstvo bo zelo upravo družbe, industrije itd., v svoje roke, kadar bo sposobno in ne prepa naj govore ekstremisti karkoli. Nobena Workers Party ne more izobraževati ljudi hitreje kakor jih izobražuje socialistična stranka. Voditelji novih strank vsi prišli iz socialistične šole, toda jo niso skudali dovolj pojmiti, zato vsaj nekateri med njimi mislijo, da se res lahko dobe hitrejša pota do preobrata. Drugi se streme le za vodstvom, kot sem že omenil. Kot se govori, se je tudi v Herminie ustanovila postojanka Workers Party. Če bo to v korist ali v škodo gibanju, bo pokazala bodočnost. Za enkrat izgleda, da bo le malo to, kar so zavedni delavci zgradili skozi leta naporno. Ampak končno mora priti izpregledanje in delavstvo se bo odvrnilo od fanatikov, ki mislijo da obstoji pot za revolucijo v rušenju delavskih organizacij.

Na shodu sodruga Snowa je bilo prodane 100 socialistične literature v angleščini in \$17.77 je našla kolekta. Dvorana je bila napolnjena kakor za prvomajskem shodu. Nekim prenapetjem to ni šlo.

ki so že isti večer sklicali shod in hujskali proti socialistični stranki kakor navadno. Sam nisem bil navzoč, ampak o stvari so mi pravili drugi.

Res je, da nimamo beležiti bogzna kako ogromnih opehov. Kedo pa je tega kriv? Ali ne delavstvo, ki ogromno večino glasuje za republikance in demokrate? Ali ne dopovedujemo delavski mas, kje je njeno mesto? Silimo jo v socialistično organizacijo, navajamo jo na čitanje socialistične literature, trudimo se na vse načine, toda masa je topa kakor je bila. In nobena sila na svetu je ne bo spremenila čez noč. Masa je na strani kapitalistov, ker je toliko nevedna, da se tega niti ne zaveda.

Kaj pa more storiti mala radikalna skupina na gram sili, ki jo ima v rokah kapitalistični razred? Ali ne bo vzela moč s praznimi rokami? Ali bo mogla maso hitreje vzgajati? In po kakšnih metodah? Saj smo, take poskuse so delali že druge skupine pred nami, potem pa so šle v "penzijo", socialistični delavci pa so vršili svoje vzgojevalno delo naprej in trnili preganjanja od vladajočega razreda in šikane od tistih, ki so jih napadali v notranjosti delavskega tabora.

Na konferenci delegatov socialistične okrajne organizacije tega okraja je neki delegat dejal, da je organizator Workers Party med inozemci za Penno, neki Herick, ki je bil svoječasno zaprt radi propagiranja čestitne akcije v neki stavki. Potem je Debs deloval za njegovo osvoboditev, kar se je tudi doseglo. Ko pa je bil Debs v zaporu in se je obdrževal shod v priloge tujpanji za njegovo osvoboditev iz ječe, je Merik obdrževal ob istem času shod v drugi dvorani in zabiral navzočim, naj nihče ne da niti centa v fond za osvoboditev političnih jetnikov, kajti ti naj ostanejo tam kjer so. Taki so ti "delavski" voditelji, ki so izgubili treznost v svojem frazarstvu. Delavci, učimo se sami, prizadevajmo se sami vsposobljati za razne naloge, kajti voditelji nas ne bodo nikoli rešili. Kadar bomo dovolj razumni, ne bomo več materijal za tekmogoče voditelje, ki se tepejo med seboj v raznih strukih. Naše geslo mora biti znanje in solidarnost. Voditelji namo govore o solidarnosti, v resnici pa vlečejo vati na svojo stran. Držimo se naših poštenih učiteljev, ki ne razdirajo ampak grade, ki ne hujskajo ampak sice. Kdor le kriči, da gremo prepočasni naprej, deluje sam na to, da bomo šli se bolj počasi. Taki elementi so coklje na našem vozu. Zavirajo gibanje, pri tem pa iztikajo od zavedenih delavcev dolarje, da jim je ruvanje v delavskem gibanju omogočeno. Nevedno maso silijo, naj gre zanje po kostanj v ogenj, da se sami ne opečejo.

Prostor za delavce je v socialistični stranki. Vse, kar se more izboljšati, lahko izboljšamo v njenih vrstah. Imamo referendum, konvencije, v klubih imamo vsake enake pravice, imamo zastopstvo v okrajni socialistični organizaciji, volimo delegate na državno konvencijo in povsod nam je dana prilika delati za jačanje organizacije in njeno izboljšavanje. Samo DELATI je treba. In pa žrtve je treba prinašati. Vsakdo naj si vzame za nalogo pridobiti klubu vsak mesec enega novega člana in našemu glasilu Proletarcu enega novega naročnika. Potem bi videli, kako hitro bi šli NARBEJ. Poglejte, koliko let že deluje Debs. Koliko je že propagiral v unijah, na shodih, v govori na cestnih ogledih, s članki itd. Tisoči, stotisoči so že čuli njegovo besedo, toda le malo je bilo takih, ki bi se jih resnično prijel. To je dokaz, da se ljudje ne navzamejo socialističnih idej v eni uri. In Debs ne misli, da gremo prepočasni naprej, ker razume ljudi in ve da se je treba vsake stvari učiti. Če dobimo jutri na čudežni način moč v roke, kajti s svojim razumom je ne bomo dobili, bodo hodili na unijske seje ravno taki ljudje kakor so danes, mase se ne bodo duševno čisto nič spremenile in v ljudeh bo ostal isti stari pohlep po spremenjenju, četudi so skoro vsi reveži. Toda moč ne stane v roke proletarijatu kakor jabolko v drevesa. Če bi kapitalizem skrahiral, da bi postal popolnoma nemoten, bi imeli tu šele socialno revolucijo. Toda ameriški kapitalizem je tako jak, da se ne moremo boriti proti njemu drugače, kakor s pridobivanjem mase v naš labor potom sistematične vzgoje. Druge poti ni in tudi ekstremisti je ne poznajo. Saj so poskusili že sto let v teku zadnjih par let, pa so vedno na slabšem. Ljudi pa trpi vse delavsko gibanje. Borimo se z orož-

ji, ki so nam na razpolago. Ne zasmehujmo glasovanja kot takega. Povsod se glasuje. Napaka je le v tem, da ljudstvo ne ve kako glasovati v prid svojih interesov, toda to ni krivda volilnega sistema. Če so v stavkah skebje, to ni krivda unij in stavkanja, ampak nevednosti in hlapčevstva, ki je še tako močno vsesano v delavskih masah.

H koncu priporočam našim sodrugom v tukajšnjih naselbinah, naj, kjerkoli mogoče, organizirajo shode in vodijo agitacijo za udeležbo med Amerikanci, ki zelo potrebujejo čuti socialistično besedo. Za govornika pa naj povabijo sodruga Snowa. Njegov ton govorenja je prepričevalen in je že marsikaterega delavca privedel k drugačnemu mišljenju, ker ga je prebudil iz zavedenosti in zaspanosti. Snow je sam okusil ta sistem, kajti pri svojem delu na železnici je izgubil nogo. Mesto prave ima leseno. Umetni udje so na marsikateremu delavcu kričeč znak sistema, ki žrtvuje varnost ljudi za korist profita.

ANTON ZORNIK.

NA ZNANJE SODRUGOM NA PULLMANU, ILL.

PULLMAN, ILL. — Za socialistično organizacijo je najvažnejša stvar, da je aktivna. Nihče ne bo opravil dela, ki ga zahteva boj za delavske interese na političnem bojišču, nihče ne bo vršil socialistične propagande, ako bodo to delo zanemarili organizirani delavci.

Seje našega kluba se vrše vsaki drugi petek v mesecu. Prihodnja seja bo v petek 9. junija zvečer v Stanckovi dvorani. Pridite sigurno na to seja, kajti rešiti imamo več važnih zadev. Pripeljite s seboj nove kandidate, da povečamo našo socialistično postojanko.

Vsled male udeležbe zadnje seje se ni moglo izvršiti delo, ki mora biti izvršeno. Pridite torej na seja sedaj.

Skrbimo, da bo naša organizacija aktivna in jaka. Vse je dosegljivo, samo vztrajati je treba. To je dolžnost socialističnih borcev.

PETER VRHOVNIK, tajnik.

CLEVELANDSKIM SODRUGOM.

CLEVELAND, O. — Na zadnji seji socialističnega kluba št. 27, JSZ., je bilo sklenjeno, da bomo v polletju obdrževali samo eno redno seja na mesec mesto dveh kakor dosedaj. Seje se bodo vršile vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:3 dopoldne, kar naj vsakdo vpošteva.

Udeležite se polnoštevilno seje v nedeljo dne 11. junija, na kateri bodo poleg drugih važnih točk tudi volitve klubovega odbora za drugo polovico leta.

Prihodnjo jesen bodo volitve za governerja in vse druge državne urade v Ohio. Socialistična stranka je postavila kandidate za vsa mesta in klubom razposlala peticije za nabiranje podpisov. Ker se zahteva gotovo število podpisov volilcev, da pridejo ti kandidati na glasovnico, se moramo potruditi, da jih dobimo. Čaka nas veliko dela in treba ga bo opraviti. Čim bolj se bomo potrudili za stvar in čim več aktivnosti bo med člani, boljši bodo uspehi in delo bo tim prej izvršeno. — *Tajnik.*

NOV SOCIALISTIČNI KLUB

je bil pred kratkem organiziran v Libray, Pa., z 19 timi člani. Tajnik kluba je sodrug John Vehar, box 132.

Reorganiziran

je bil s pomočjo sodr. Pogorelca klub št. 65 v Johnstownu, Pa. Število pristopnih članov in naslov tajnika ob tem času še ni prijavljeno. Naznanilo novo ustanovljenega kluba se pričakuje iz Somerseta, Colo., in iz nekaterih krajev se pričakuje naznanilo o reorganiziranju starih klubov. — V vrste, stari objavniki!

Hillquit, Lee in Berger zastopniki socialistične stranke pri dunajskem delavnemu odboru socialističnih strank za reorganiziranje Internacionale.

Na seji eksekutive socialistične stranke, ki se je bila vršila pred kratkim v New Yorku, so bili izvolje-

ni, da zastopajo ameriško socialistično stranko pri dunajškemu delovnemu odboru za reorganiziranje Internacionale, sodrugi Hillquit, Lee od Rand šole in Berger. Ta trojica se poda sredi meseca julija na Dunaj, kjer se udeleži prvega posvetovanja za obnovo socialistične Internacionale. Po zaključku eksekutive ne smejo izdatki za pot teh treh znašati preko \$1000.00.

Na tej seji je eksekutiva določila tudi prispevke, ki jih imajo odračunavati narodnastne federacije državnim organizacijam vsak mesec. Po tej določbi plačajo narodnostne federacije drž. organizacijam od vsakega člana po 10c, med tem ko so do sedaj plačevale po 12 in pol centa.

Konvečne znamke odpadejo, zato pa bo treba plačevati gl. stanu zanaprej po 12 in pol centa od člana, namesto po 10c, kakor je bilo do sedaj. Na ta način ostanejo prispevki, ki jih imajo odračunavati tajniki federacij gl. stanu in drž. ter okrožnim organizacijam, takšni, kakor so bili dosedaj. Razlika bo le v tem, da bo od sedaj naprej povračeval gl. stan tajništva federacij le po 9 in pol centov namesto po 10, ker gredo trije centi v fond za pokritje konvečnih stroškov. Za J. S. Z., pomeni ta odlok, da ostanejo mesečni prispevki, ki jih pošljajo klubovi tajniki J. S. Z. taki, kakor so bili, to je po 30c od člana na mesec.

J. M. Barnes novi urednik lista "The Chicago Socialist".

Od kar je centralni odbor Cook County organizacije socialistične stranke (Ill.) odzvel L. Engdahlu uredništvo lista "Chicago Socialist", ker je izbral list v svrhu komunistične propagande, in se je radi tega odpovedal tajništvu Cook County organizacije, je bila socialistična organizacija v Chicagi brez stalnega tajnika in njeno glasilo "Chicago Socialist" brez stalnega urednika. Tajniško in uredniško delo je opravljala nekaj sodrugov, ki ga pri najbolji volji niso bili vstanju vršiti tako, kakor je pri tako obsežni organizaciji kot je Cook County, potrebno. Posledica porazdeljenega dela je bila, da je ostalo mnogo dela nerešene in da je bil poleg zanemarjen tudi list. Da se temu odpomore, je bil izvoljen pred kratkim odbor, katerega naloga je bila pogledati za sredstvi in metodami, potom katerih bi se spravilo organizacijo in list zopet v pravi tir. Odbor je iznašel, da je brez stalnega tajnika in urednika, ki naj bi bil odgovoren za svoje delo centr. odboru, vsaka poprava zavoženega dela nemogoča. S tem v zvezi je pripočil, naj eksekutiva nastavi za ta dva mesta sodruga J. M. Barnes, od katerega je dobil vest, da mesto prevzame. Na ta način je bila zadeva tajniškega urada in urednika za Chicago Socialist rešena.

Sodruga Barnes je bil svoječasno večletni tajnik socialistične stranke. V času svojega poslovanja kot tajnik stranke, se je izkazal za konstruktivnega in sposobnega delavca v socialističnem gibanju; zlasti pri organiziranju večjih del je pokazal Barnes zmožnosti, ki so med socialističnimi propagandisti zelo redke. Leta 1916 je vodil Barnes kongresno kampanjo za soodr. Hillquita v New Yorku in je dobil Hillquit nad 125,00 glasov. Poleg političnih kampanj socialistične stranke v enem ali drugem kraju, je vodil Barnes tudi večje politične kampanje v prilog socialistične misli in industrijalne forme organizacije na raznih konvencijah A. F. L., kamor je šel kot delegat in član svoje unije. (Po poklicu je Barnes izdelovalec smodk.) Na teh konvencijah je prišel nemalokrat v navskrižje z Gompersovo politiko in ob teh prilikah je povedal Gompersu, kar mu gre.

V soodr. Barnesu je dobila Cook County organizacija socialistične stranke agilnega, treznega in izkušnega socialističnega delavca, in če bo dobil od članov socialistične stranke v Cook County tisto sodelovanje, kakor so ga dobili prejšnji tajniki (ali pa še več — pričakuje se namreč vedno več in več), tedaj uspehi stranke v Cook County ne bodo izostali.

VESTI IZ DELAVSKEGA GIBANJA DOMA IN TUJEM.

Kongres švicarske delavske federacije zavrnil komuniste.

Iz Berna poročajo, da se je na kongresu švicarske delavske federacije zavrnilo predlog komunistov za pridruženje k moskovski internacionali delavskih strokovnih unij z 181. proti 30. glasovi. Dve leti prej so dobili komunisti za svoj predlog 90 glasov proti 136. Od predzadnjega kongresa so komunisti vodili vahnno propagando za pridruženje k moskovski organizaciji strokovnih unij, toda niso uspeli, kakor je pokazal rezultat.

Zmaga socialistov v Nemški Avstriji.

Pri volitvah v solnograški deželni zbor so socialistični glasovi zelo napredovali in socialdemokratska stranka je pridobila več novih mandatov. Nazadnje je posebno vsenemška stranka. Socialistični glasovi so se pomnožili za 20 odst., glasovi vsenemške stranke pa so se zmanjšali za 60 odst.

Poljska alianca za kooperacijo s socialisti.

Na konferenci ameriške Poljske alianca, ki se je vršila v Detroitu, je vladalo zelo ugodno razpoloženje v prilog socialistični stranki. Konferenca je sklenila, da bo Alianca čim najbolj mogoče poživela vzajemno delo med poljskim delavstvom, kooperirala z uniimi in s postojankami socialistične stranke, s katero bi napravila tesnejše zveze v mestih, kjer so velike poljske kolonije. Alianca izdaja dnevnik in tednik. Ben Blumberg, socialistični kandidat za gubernerja v Michiganu, je posetil konferenco kot bratski delegat.

A. C. W. of A. za rekonstrukcijo Rusije.

Na konvenciji Amalgamated Clothing of Ameriki se je vršila meseca maja v Chicagi, je bilo sklenjeno, da se pod pokroviteljstvom unije organizira korporacija z \$1,000,000 kapitala, ki bo v začetku operirala predilnice v Rusiji in ko bodo razmere dopuščale, tudi krojaške tovarne. Delnice bodo po \$16. Če bi podjetje uspevalo, se bo ustanovni kapital povečal. Urad korporacije za rekonstrukcijo Rusije je v New Yorku. Ravno ta unija bo v Chicagi ustanovila svojo banko.

Aktivnost socialistov v Michiganu.

Iz urada tajništva michiganske organizacije socialistične stranke poročajo, da je stranka zopet v veliki diji pojačevanja. V Michiganu je vsled frakcijskih bojov zelo trpela in treba jo je bilo popolnoma reorganizirati. Njen tajnik je Arthur Rubenstein.

Na agitacijskem potovanju po državi je bil Ben Blumberg, preje organizator unije avtomobilskih delavcev. Poleg njega je bilo na potu, oziroma so se pri drugih govornikov. Strankini krogi so uverjeni, da se je val razdiralnih elementov že poglobil in je nastopil čas pravega konstruktivnega dela.

Kratke vesti iz ameriškega socialističnega gibanja.

Emil Herman iz Seattla, bivši tajnik socialistične stranke v Washingtonu, ki je bil med vojno obsojen vsled protivojnega delovanja in izpuščen isti čas kakor Debs, je na agitaciji za socialistično stranko v Idaho, kjer prireja shode in organizira nove klube. Po neje bo potoval po državi Utah, Colorado, Wyoming in Montana.

Socialisti v Montani so obdržavali konvencijo v Billingsu z namenom reorganizirati in pojačiti socialistično gibanje ter postaviti popolno kandidatsko listo za primarne volitve v avgustu. To je bila prva socialistična konvencija v Montani po vojni. Tudi Montana je vsled frakcijskih sporov izgubila socialistično organizacijo. Sedaj, ko se duhovi treznijo, so šli zopet na delo.

Konvencija socialistične stranke v Arkansasu se je vršila zadnji mesec, na kateri so nominirali kandidate za razne urade in napravili več zaključkov in pojačevanje socialističnih aktivnosti.

Dne 16, 17 in 18. junija se bo vršila konvencija socialistične stranke za Wisconsin v Milwaukee. Na referendumu za konvečni sedež je dobilo mesto Milwaukee največ glasov. Sheboygan je bil na drugem mestu in Racine na tretjem.

Rezultat občinskih volitev v Rigi.

Riga je znano kot mesto, v katerem je bila kovačica laži za protirusko propagando. V zadnjem času so bile v Rigi občinske volitve. Socialisti so dobili 20 zastopnikov v mestnem svetu, komunisti 13, radikalni 11, nemška stranka 18, židje 5, Rusi 4, liberalci 11 in konservativci 7. Zastopniki delavskih struj so v večini.

NEKAJ O RAKU.

(Jugoslovanski Oddelek F. L. I. S.) Tekom svetovne vojne so Združene države zgubile približno 80.000 vojakov. V isti dveletni dobi je 180.000 ljudi v Združenih državah umrlo za rakom. Rak (cancer) je vzrok smrti onega izmed vsakih desetih oseb čez štiri-ideset let starosti.

Mnogo teh smrti bi se dalo preprečiti, kajti ni govora nič res, da je rak vedno neozdravljiv. Ako se bolnik pravočasno spozna in pravilno zdravi ob začetnem razvoju, je rak mnogokrat ozdravljiv. Glavna stvar je torej, da se človek zateka k dobremu zdravniku, ko se rak nabaja še v začetnem in ozdravljivem razvoju, ali še boljše, ako pacient le sumi na podlagi nekaterih simptomov (znakov), da gre morda za slučaj raka. Treba je torej podučiti občinstvo, da spozna bolezen takoj v začetku in da edina nada za ozdravitev je odstranitev raka potom operacije ob začetnem razvoju ali pa uporaba drugih modernih načinov zdravljenja s strani večjih zdravnikov; možnost ozdravitve je jako velika, ako je bolnik zadosti pameten, da se takoj pobriga za to.

Nekateri strokovnjaki se menjena, da bi se morda dalo preprečiti tri četrtine vseh smrti vsled raka in ne trpljenje, ki gre z njim, ako bi vsi zdravniki, zdravstveno osebje, kakor tudi širše občinstvo bilo primeroma podučeno o tej bolezni. Radi tega je v boju proti raku velike važnosti, da se širše občinstvo podučuje o najbolj važnih dejstvih glede raka. To nalogo si je v glavnem nadela organizacija "American Society for the Control of Cancer". V eni izmed njenih mnogobrojnih brošuric o raku najdemo sledeči jako popularni popis o postanku raka:

Rak je neka jako čudna bolezen, ki nastane vsled svoje rasti nekih delov telesne tkanine. Vse naše telo je komplicirana zgradba raznih tkanin; tkanine pa so zvezane od samih drobnih celic. Te celice so razne za vsak organ; celice kože so sestavljene drugače, nego one, ki ustvarjajo jetra ali možgene. Dogaja se pa, da na pr. nekatere celice na prsni ali v jetrah ali drugje rasejo preko svoje naravne mere in vdirajo v sosedne tkanine; ta izrastek se imenuje rak. Telo dostikrat ne občuti prisotnosti raka še dolgo potem, ko je bolezen pričela, ker celice raka so iste ali skoraj iste kot one, iz katerih je izrastel, in telo občuti njihovo prisotnost še le tedaj, ko je rak zrasel do precejšnje velikosti. Rak bi se dal priravnati kakemu navideznemu sorodniku, ki bi prisedel k družinski mizi kot gost, a nazadnje poje ves obed in še svoje gostitelje povrh. Rak začne popolnoma mirno, a iz malenkostnega položaja počasi narašča in nazadnje razjeda isto tkanino, ki ga hrani, dokler nazadnje ubije bolnika samega, ko ga uniči kak važen del telesa.

Rak ni nalezljiv in se ne podeduje; ni torej nevarnosti, da bi človek dobil raka od drugega, niti ni treba biti v strahu, ako je kdo v družini umrl za rakom. Ob svojem začetku rak ne povzročuje nikakih bolečin; nevarnost tiči ravno v zahrbtnosti tega brezbolestnega početka, ker človek prav lahko prezre nevarnost. Radi tega je treba paziti na druge svarilne znake in, ko jih človek opazi, se takoj zateči k večjemu zdravniku, dokler je še čas.

Vsak trdi izrastek ali zrno, ki se pojavi na prsni in noči izginiti, je tak svarilen znak. Ti izrastki so dostokrat popolnoma nedolžni, ali celo iz nedolžnih izrastkov utegne postati rak.

Vsaka rana, praska ali prisad okolo ust, ustnic ali jezika, ki se noče ozdraviti, je tudi svarilen znak. Zdraviti iste s pomočjo domačih zdravil, pomenja igrasti se z ognjem. Bradavice, ki spremenijo svojo barvo ali začnejo rasti, zahtevajo takojšnjo pozornost zdravnika.

Ženske morajo zlasti paziti, ako je mesečni odtok neprestano nenavaden. Zlasti je sumljivo, ako se pri postarni ženski krvavenje poveča ali, ako se povrne, potem ko se je ustavilo. V takih slučajih treba natančne zdravniške preiskave.

Trdovratna neprebavnost v srednjih letih, ob enem z zgubo teže ali spremembo barve, ali z bolečinami, izmetavanjem ali drisko — kliče po natančnem pregledu s strani večšega zdravnika, ker je tu mogočnost notranjega raka.

Ljudje pa naj se zlasti obvarujejo pred onimi zdravniki in šarlatani, ki oglašajo, da so v stanu ozdraviti raka brez operacije. Nikaka medicina ne more ozdraviti raka. Ljudje, ki sumijo mogočnost raka, naj se obrnejo naprej k svojemu domačemu zdravniku, ki jim bo nasvetoval, kaj jim je storiti.

Premogovniške družbe so revne in predrzni premogarji zahtevajo od njih celo povišanje plač. The Lehigh Coal Co., na primer, je napravila v zadnjem letu samo 85.394.224 dobička. Kako naj gospodarji izhajajo s samo pet in pol miliona dolarjev dobička? Premogarji, ki so v zadnjem letu zaslužili povprečno po \$700, bi morali še nekaj popustiti od te svote kompanijam. Čudne reči se dogajajo. Tisti, ki koplje premog, dobi \$700. Tisti, ki lastuje rove, dobi pet in pol miliona dolarjev.

NAJBOLJŠI RAVNOVESNIK.

Neki velik prekmorski parnik je bil pred kratkim opremljen z velikanskim girokopom, ki zabranjuje, da se ladja ne guglje, in da tako morska bolezen ne razsaja med potniki. Ta ravnovesnik zabranjuje guganje na hudem morju s tem, da vzdrži vozilo ves čas v vodoravni legi. Takšen ravnovesnik je potreben v vsakdanjem življenju. Da premagaš višine in nižine razburkanega življenja, moraš biti trdnega zdravja. Zdravemu človeku je delo v veselje, on ima valovanje le za priložnost, da preizkusi svojo moč. Najboljše sredstvo za stalnost vašega zdravja je Trinerjevo grenko vino. Dober želodec pomeni zdravje, in Trinerjevo grenko vino ohranja želodec v dobrem stanju. Njegove sestavine zdravilno grenka želišča lublje in korenine s cascero sagrađa so v stanu doseči to. Trinerjevo grenko vino napravi konec vašemu trpljenju vsled slabe slasti, zaprtja, glavobola, nervoznosti, in zdravje vam bo dalo pogum, agresivno energijo, ki je dandanes neobhodno potrebna v življenju. Vprašajte svojega lekarja ali trgovca za zdravili tudi po drugih izvrstnih Trinerjevih zdravilih!

Kako se ustanovi socialistični klub, pravila J. S. Z. in druge informacije.

Za ustanovitev socialističnega kluba je treba pet ljudi, ki razumejo, kaj hoče socializem in se pri volji sprejeti pravila in izjave J. S. Z., ki jim jo prečita sklicatelj.

Pri tem se je ozirati v glavnem na sledeča navodila:

Predno se sklīče sestanek, naj piše sklicatelj tajništvu J. S. Z. po tiskovine za ustanovitev kluba, ki se dobe brezplačno. Te tiskovine so: slovenske in angleške pristopnice, formule za mesečna poročila in formule za dobavo čarterja.

Prvi korak sestanka je, da izpolni vsak kandidat slovensko in angleško pristopnico, to je, da odgovori na vsa vprašanja, ki so stavljena na pristopnih kartah. Ko je to storjeno odda kandidat obe karti s 50c pristopnine in člansko vred sklicatelju. Ko so izpolnili vsi karte in oddali po 50c, se voli takoj odbor, in sicer tajnik, organizator, zapisnikar in dva člana, v nadzorni odbor, za šest mesecev. Predsednik se voli na vsaki seji. S tem je klub ustanovljen. Mesečni prispevki so navadno po 40, 45 ali 50 centov; to določi klub sam.

Po seji pošlje klubov tajnik zveznemu tajniku od vsakega člana po 30c za mesečne prispevke, kakor tudi original mesečnega poročila, izpoljenega na podlagi dohodkov in izdatkov za tisti mesec, ko je bil klub ustanovljen. Svota, ki preostane, spada v klubovo blagajno za tekoče stroške. Poleg tega odpošlje klubov tajnik državnemu tajniku socialistične stranke v angleščini izpolnjene karte in formule "Application for Charter", na podlagi katere dobi klub od državne organizacije čarter. Imena in naslovi državnih tajnikov v različnih državah so kakor sledi:

Arizona: O. A. Kennedy, Utah Nat'l Bldg., Ogden, Utah.
Arkansas: Wm. Davis, R. 1, West Fork, Arkansas.
California: Isabel King, 155 Buchanan St., San Francisco, California.

Colorado: O. A. Kennedy, Utah Nat'l. Bldg., Ogden, Utah.
Idaho: O. A. Kennedy, Utah Nat'l. Bldg., Ogden, Utah.
Illinois: O. C. Wilson, 220 S. Ashland Blvd., Chicago, Ill.
Indiana: W. G. Daniel, 607 W. 4th St., Davenport, Iowa.
Kansas: Ross Magill, 403 W. 1st St., Garnett, Kans.
Michigan: Arth. Rubenstein, 559 E. Kirby St., Detroit, Mich.
New York: Herb. M. Merrill, 467 Broadway, N. York, N. Y.
Pennsylvania: Birch Wilson, Box 685, Reading, Pa.
Utah: O. A. Kennedy, Utah Nat'l. Bldg., Ogden, Utah.
Wisconsin: Emil Seidel, Brisbane Hall, Milwaukee, Wis.
Wyoming: O. A. Kennedy, Utah Nat'l. Bldg., Ogden, Utah.

Za Minnesota in za West Virginijo, ki še nimata drž. tajništva, je pošiljati angleške pristopne karte in formulo "Application for Charter", na kateri morajo biti vpisana vsa tista imena, ki se nahajajo na pristopnih kartah, gl. stanu socialistične stranke, katerega naslov je: **Socialist party, 220 South Ashland Blvd., Chicago, Ill.** Za neorganizirane države izdaje čarter namreč gl. stan stranke. Na državne tajnike ali na gl. stan stranke ni pošiljati nobenih prispevkov, kajti te prispevke za vse člane J. S. Z. odračuna vsak mesec državnim organizacijam in gl. stanu stranke tajnik J. S. Z.

Vsak član, ki je plačal prvi znesek in plačuje redno svoje mesečne prispevke, je deležen do prejemanja strankinega glasila "THE SOCIALIST WORLD", ki izhaja mesečno. V slučaju, da član ne prejema redno glasila, naj se klubov tajnik obrne do državnega tajnika s pismom sledeče vsebine:

To the state secretary of (tu se navede državo, kjer se klub nahaja) Socialist party.
Dear Comrade:

The following member (če je eden) members (če jih je več) of our branch at (kraj, kjer se klub nahaja) all in good standing, of the Yugoslav Federation, are not receiving the "SOCIALIST WORLD", official organ of the party. Please, see to it that they will get the paper regularly. The names and the addresses are:

.....
.....

Fraternally yours,

(Podpis klubovega tajnika).

Pismo, v spremstvu katerega pošlje klubov tajnik državnemu tajniku angleške pristopne karte in aplikacije za čarter, naj se glasi:

State secretary, Socialist party of (navedi državo, kjer je klub).

Dear Comrade:

Enclosed herewith I am sending you the "Application cards" and "Application Charter" from the members of our branch (if you are not a member, of newly organized branch of the Jugo-Slav Federation, for which you will receive monthly per capita remittance and report to our translator-secretary.

With best wishes, we are Fraternaly yours,

Signed: (Podpis predsednika seje).

Chairman of the meeting.

Signed: (Podpis tajnika kluba).

See 'y. branch No. .... Jugo-Slav Federation.

Naslov klubovega tajnika:

Slovenske pristopne karte ostanejo v varstvu kluba.

Za oženjene člane ali pare, se dobe pri tajništvu dve takozvane dualne znamke, dve v eni, in stanejo 35c, pa več kot pa redne. Te znamke dobe pari, katerih žene opravljajo hišna dela doma. Žene takih članov ne plačajo mesečne pristopnine, dobe pa člansko knjižico, kakor drugi člani. Dualne znamke se namreč na sredi pretrgajo, in tako vsaka znamko označeno z "Wife" žena, s "Husband" pa ml. član.

Ko dobi tajnik J. S. Z. svoto za naročene znamke in mesečno poročilo, da klubu številko in odpošlje vse potrebno za klubovo poslovanje. Za članske knjižice je treba poslati tolikokrat po 2c, kolikor se jih naroči. Pošlati morajo tudi vsakega člana se pričakuje, da postane tako letni član ročnik zveznega glasila "PROLETARCA", ki izhaja na 3639 W. 26th street, Chicago, Ill., in stane za vse leto \$2.50 za pol leta \$1.50. Pri upravištvu lista se dobe med drugo tudi socialistične knjige in brošure.

Dnevni red in opravilnik za obdržavanje sej je v priložih, ki se glase:

PRAVILA JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE V AMERIKI.

I. NAČELNA IZJAVA.

Jugoslovanska socialistična zveza s sedežem v Čikagi, Illinois, temelji na načelu mednarodnega socializma in priznava program in pravila Socialistične stranke v Ameriki.

Za jugoslovanske socialiste v Ameriki pa veljajo posebna pravila, ki so bila sprejeta na splošnem glasovanju članstva J. S. Z. leta 1919.

II. NAMEN IN CILJ.

Toč. 1.—Namen in cilj Jugoslovanske socialistične zveze v Ameriki je politična, gospodarska in kulturna izboljšava na temelju razrednega boja, ki je odsev današnjega izrednega reda, za odpravo kapitalistične družbe in zamenjavo socialistične.

Toč. 2.—Člani zamorejo biti osebe obojega spola, v starosti 18 let in dalje, ako priznajo Izjavo, načela in program Zveze, delajo za nje ojačenje in vplačujejo predpisane prispevke.

Toč. 3.—Od članov Zveze se pričakuje, da po možnosti pripadajo utrditi svoje stroke in da med tovarništvom svoje stroke agitirajo in jih pridobijo za socialistično organizacijo.

Toč. 4.—Člani, ki se protivijo Izjavi, načelu in programu Zveze, ali ji sploh škodujejo s svojim postopanjem, zamorejo ostati v Zvezi.

III. ORGANIZACIJA.

Toč. 5.—Jugoslovanska socialistična zveza tvori sevenska, srbska in hrvatska sekcija, ki so v svoji upravi popolnoma avtonomne. Dokler ne obstoji hrvatska sekcija, imajo člani srbske sekcije pravico nazivati svoje stroke srbsko-hrvatsko. V vsakem kraju Amerike, kjer je toliko članov, kolikor jih zahtevajo pravila J. S. Z., se zamorejo glasju sekcijskih odborov osnovati krajevne organizacijske klube. V krajih, kjer ni dovolj somišljenikov za ustanove kluba, morejo posamezniki pristopiti k Zvezi direktno kot člani at large.

Toč. 6.—Ako potrebe zahtevajo in sekcijski komiteji odbor odobri, zamore biti v enem kraju več klubov. V vsakem slučaju vodi vse skupne akcije konferenčni odbor, katerega tvorijo vsi krajevni klubi ene narodnosti.

Toč. 7.—Odbor krajevnih klubov tvori pet članov in en organizator, tajnik, blagajnik in dva odbornika. To delo se lahko po potrebi zveša. Istočasno se izvoli tudi en član v nadzorni odbor, kateri pregleduje knjige kluba.

Toč. 8.—Volitve odbora krajevnih klubov se vrše na vsaj 6 mesecev in sicer v januarju in juliju vsakega leta. Klubske izvolitve tudi zaupništva svoje zaupnike, katere pošlje upravni odbor sekcije.

Toč. 9.—Krajevni klubi in posamezniki so dolžni izvrševati sklepe sekcijskega odbora in so pod njegovim nadzorom.

Nepokoravajoče klube zamore sekc. odbor suspendirati.

Toč. 10.—Odbori klubov in zaupniki imajo poleg redne dolžnosti v svojem kraju tudi še te: da se odzovejo vsem sklam sekc. odbora, da mu vsak mesec predlože poročilo o svojem delu in da redno odgovarjajo materialnim obveznostim sklam Zvezi.

Krajevni klubi sprejemajo na svojih sejah nove kandidate, razen nove člane v klub in v J. S. Z., oziroma v socialistično stranko.

Toč. 11.—Konferenčni odbori se zamorejo osnovati po potrebi, kjer se nahajajo klubi v posredni bližini.

O dolžnosti in delu konferenčnega odbora predpisuje tajnik, ki ga izdela sek. odbor.

IV. GMOTNA SREDSTVA.

Toč. 12.—Člani Zveze plačujejo v krajevnih klubih pristopnino in redne ter izredne mesečne prispevke. Pristopnina je 50c. Ako se vidi klubu potrebno, lahko pristopnino zna nad omejeno vsoto.

Toč. 13.—Mesečni donesek J. S. Z. je 30 centov od člana. Teh 30c se deli Jugoslovanski socialistični zvezi, oziroma sekcijam, nadalje glavnemu stanu socialistične stranke, državnim in krajevnim organizacijam. Članarino preko 30c določa klub sam. Vsakemu članu mora tajnik kluba prilepiti člansko znamko v člansko knjižico, kadar poravnava mesece.

Opravičeni mesečnih doneskov so samo člani, ki so na čisti, brez dela, ali v slučajih bolezni. Tak član se mora samozadovoljno naznaniti tajniku, ki mu prilepi v knjižico izjemno (brezplačno) člansko znamko.

Za uveljavitev blagajne krajevnih klubov, prirejajo klubske skupne, družinske večere s predavanji ali koncerti, razpisovanjem agitacijskih znamk, katere jim pošlje sekcij. odbor.

Toč. 14.—Klubi, ki ne pošljejo v teku 3 mesecev tajniku J. S. Z. mesečnih prispevkov ali poročila, izgube vse pravice do Zveze; izvzeti so le slučajji štrajkov ali brezposelnosti.

V. ZVEZNI KONGRES.

Toč. 15.—Uprava Jugoslovanske socialistične zveze so v teku potem sekcij in njenega članstva, na zboru in potom sklam in referendumu. Zbor se vrši vsaka tri leta.

Čas obdržavanja zbora določijo sekcij. odbori na skupni konferenci; v ta namen predlagajo tri mesta za obdržavanje zbora, kakor tudi provizorični dnevni red. Kraj obdržavanja zbora določijo članstvo potom splošnega glasovanja. Tudi za obdržavanje zbora je objaviti v zveznih glasilih najmanj 2 meseca pred zborom. Poziv za volitev delegatov je objaviti v glasilih vsaj trikrat.

Poročila sekcij. odborov o delu in finančialnem stanju, kakor tudi vse resolucije se morajo objaviti v glasilih naj 20 dni pred zborom.

Predlogi članov in klubov za dnevni red zbora imajo biti predloženi sekcij. odboru vsaj 30 dni pred zborom in po možnosti objavljeni v glasilih Zveze vsaj 14 dni pred zborom. Člani so dolžni svoje predloge odposlati potom svojemu klubu. Istotako se je ravnati v slučaju pritožb posameznih članov ali klubov. Zboru je predložiti le zadeve, ki se sek. odbora.

Toč. 16.—Pravico do sedeža na zboru imajo:

a) delegatje krajevnih klubov, in sicer klubi do 50 članov enega delegata; klubi z več člani izberejo na vsakih najmanj 50 članov po enega delegata.

Stroške za pošiljanje delegatov trpi Zveza, za kar se napiše na vse člane Zveze 18 mesecev pred zborom na podlagi zastopništva in proračuna vožnjih stroškov ter dodatne prispevke.

b) člani sekcij. odborov, gl. tajnik in zvezni nadzorni odbor.

c) vodniki zveznih glasil, od vsakega lista po eden.

Toč. 17.—Delo zbora je:

a) soditi o delu in poročilih sek. odborov, gl. tajnika in odbora in nadzornikov;

b) da se posvetuje o organizaciji Zveze in vseh vprašanj, ki se tičejo obstoja Zveze;

c) da sklepa o posameznih predlogih in pritožbah.

Toč. 18.—Zbor otvori gl. tajnik Zveze. Takoj nato se izvoli 5 članov za pregledovanje pooblastil, kateri do izvolitve stalnega predsednika vodi delo zbora. Nato voli zbor 3 člane za potrjenje dnevnega reda, katerim odbornikom se doda še gl. tajnik.

Toč. 19.—Po končani verifikaciji pooblastil se zbor konstituira, izvoli predsednika, dva podpredsednika in dva ali več zapisnikarjev.

Toč. 20.—V slučaju izredne potrebe zamorejo sekcij. odbori na skupni konferenci, ali dvetretjina po članstvu oddanih glasov, sklicati izredni zbor, katerega je treba s provizoričnim dnevnim redom naznaniti vsaj 14 dni pred zborom. Za konstituiranje zbora veljajo iste določbe, kakor za redni zbor.

Stroške za pošiljanje delegatov v tem slučaju trpe klubi.

Toč. 21.—Vsi zaključki zbora se imajo oddati članstvu na splošno glasovanje in sicer najkasneje 6 tednov po zboru. Klubi morajo vrniti glasovnice najkasneje v teku 60 dni potem, ko sprejmejo glasovnice.

VI. UPRAVNI ODBORI SEKCIJ IN KLUBI.

A. Sekcije.

Toč. 22.—Sekcijski odbor sestoji iz petih članov.—Za izvolitev sekcij. odbora postaviyo krajevne organizacije tozadevne sekcije (v kraju kjer je sedež sekcije, oziroma J. S. Z.) po 9 kandidatov, izmed katerih je pet izvoljenih.

Toč. 23.—Seje sekcij. odbora sklicuje tajnik tega odbora. Seje so vsak mesec enkrat, a izredne po potrebi. Sejam prisostvuje gl. tajnik in urednik sekcij. odbora. Uredniki imajo le posvetovalen glas. Predsednik se voli na vsaki seji. Zapisnik vodi tajnik tega odbora. Druge pododbore voli ali imenuje ta odbor iz svoje srede po potrebi.

Toč. 24.—Dolžnost sekcij. odbora je, da vrši agitacijo za organiziranje, propagando potom časopisja, javni mi shodi, predavanji, sestanki za posvetovanja in vsemi drugimi uspešnimi sredstvi, ter da v mejah socialističnih načel in stranknih zaključkov vodi delo sekcije; da razpolažga s premoženjem sekcije in da poroča o svojem delu zboru.

Toč. 25.—Sekcijski odbori so dolžni v sporazumu z nadzornim odborom izdelati:

a) opravilnik, ki naj določa dolžnosti in pravice konferenčnih odborov svoje sekcije;

b) opravilnik, ki naj določa delo in plačo sekcij. odborov.

Toč. 26.—Sekcijski odbori morajo objaviti svoje zaključke v svojih glasilih, ali pa jih sporočiti klubom pisanim putem, da more članstvo slediti delu sekcij. odborov.

Toč. 27.—Vsaka sekcija izvoli izmed čikaških članov po dva člana v zvezni nadzorni odbor. Poleg tega izvoli vsaka sekcija po tri člane v nadzorni odbor svoje sekcije. Prvi pregledujejo samo Zvezne knjige, drugi samo knjige svoje sekcije.

Nadzorni odbor ima iste pravice na seji kakor ostali *odborniki.

B. Klubi.

Toč. 28.—Klub pripada tisti sekciji, za katero se izjavi, to je slovenski ali arbo-hrv. sekciji.

Toč. 29.—Obe sekcije imata skupnega gl. tajnika, ki zastopa J. S. Z. na vseh potrebnih mestih.

Toč. 30.—Od članarine se odračuna vsak mesec po 8c sekcijam. To svoto odračuna gl. tajnik sekcij. odborom na podlagi mesečnih poročil, ki jih pošljejo tajniki klubov.

V slučaju, da po takem obračunu v zvezni blagajni ne preostane za tekoče poslovanje, more gl. tajnik apelirati na sek. odbore, da puste v Zvezni blagajni dohodke trimesečnega obračuna.

Toč. 31.—a) Posamezni člani lahko brez ozira na narodnost kluba pripadajo in prispevajo h kateri sekciji žele in za katero se pozneje izjavijo.

b) V slučaju spora med člani kluba, v katerem so člani, ki pripadajo k različnim sekcijam, kar bi oviralo vse delo kluba, ima pet ali več takih članov pravico, da dobe od kluba del klubovega imetka ter imajo z njim organizirati svoj klub, katerega priključijo tisti sekciji, h kateri žele pripadati.

Toč. 32.—V mestu, kjer ni organizacije tozadevne sekcije, h kateri bi kandidat rad pripadal, postane dotični lahko član at large. V tem slučaju mora plačati 6 mesecev članarino direktno gl. tajniku J. S. Z. Kakor hitro je v takem kraju pet članov at large, morajo organizirati klub in ga priključiti sekciji, h kateri žele pripadati.

VII. TOČKA O POROTI.

A. Spori.

Toč. 33.—Vse zaostale spore v klubih rešuje klub, h kateremu pripadajo stranke. Ako klub ne more rešiti zadeve, lahko stranke apelirajo na sekcijški odbor, in ako tudi sekcijški odbor ne more rešiti zadeve, ja oddati stvar na konferenco, ki tvori v tem slučaju skupni gl. odbor.

B. Razsodišče.

Toč. 34.—Razsodišče presoja medsebojno nastale spore zveznih članov in rešuje o predlogih za izključenje posameznikov v slučajih razvidnih iz toč. 4. zveznih in čl. 5, 6 in 14. pravil.

Obtožbe zamore predložiti vsak član pismenim potom, o katerih razpravlja in odloči porotni odbor dotičnega kluba, h kateremu obtoženeč spada.

Protí odloku lahko vložé obe stranki priziv na konferenčni sek. odbor.

Porotni odbor obstoji iz 5 oseb. Vsaka sporna stran si izbere po dva porotnika, a članstvo v organizaciji si izvoli petega predsednikom. V slučaju enakosti glasov, odloči glas predsednika. V porotnem odboru zamorejo biti le člani Zveze.

Toč. 35.—Protí odloku porotnega odbora, kateri se ima predložiti pismeno, zamore nezadovoljna stranka v teku enega meseca po razsodbi predložiti pritožbo konf. sek. odboru. Čas za pritožbo se računa od časa izključenja.

VIII. ZVEZNO TAJNISTVO.

Toč. 36.—Glavnega tajnika kandidira in voli članstvo potom splošnega glasovanja vsaka tri leta. Kandidat za to mesto mora biti neprenehoma tri leta član stranke. — Vsaka sekcija ima pravico postaviti dva kandidata. V ta namen razpiše vsaka sekcija volitve za kandidate. Ko so te volitve končane, prideta na kandidatsko listo za izvolitev gl. tajnika tista dva kandidata, ki dobita pri sekciji izmed vseh ostalih največje število glasov. Nominacija traja 6 tednov.

Toč. 37.—Glavni tajnik zastopa Jugoslov. socialistično zvezo na vseh potrebnih mestih; daje inicijativo za delo, ki se tiče skupnega dela vsem krajevnim organizacijam ter vodi finančne knjige in opravlja vsa upravniška dela Zveze v smislu sklepov sekcij in zaključkov konference sek. odborov.

Toč. 38.—Dolžnost gl. tajnika je, da prisostvuje sejam sekcijških odborov, in sicer vsaj enkrat vsake tri mesece.

Toč. 39.—Ako gl. tajnik ne vrši svoje dolžnosti, ga imajo sekcijški odbori na skupni konferenci v sporazumu z nadzornim odborom Zveze pravico suspendirati in na njegovo mesto postaviti začasno drugo osebo.

Toč. 40.—Ako je potrebno, zamorejo sekcijški odbori sporazumno na konferenci dati gl. tajniku pomočnika.

Toč. 41.—Gl. tajnik lahko, ako je potrebno, skliče vsak čas sekcijške odbore za skupno konferenco.

IX. ORGANIZATORJI.

Toč. 42.—Organizatorje in govornike določujejo sekcijški odbori, kateri dajejo tudi navodila za agitacijo.

Toč. 43.—Krajevni klubi, ki žele govornika, trpe vožne stroške in dnevnice sami. Dnevnice so najmanj \$3.00 dnevno. —

X. ODBOR ZA ČASOPISJE.

Toč. 44.—Sekcijški odbori tvorijo obenem odbor za časopisje. Ta odbor upravlja list in knjižnico.

Toč. 45.—Tajnik ali blagajnik tega odbora mora podati na vsaki seji poročilo o vsem delu, kakor tudi o finančnem stanju sekcijškega tiska. Seje tega odbora so po potrebi.

XI. ZVEZNA LITERATURA IN TISK.

Toč. 46.—Zveznim glasilom se smatrajo samo listi, katere prizna in odobri sekcijški odbor tiste narodnosti, v kateri je list pisan.

Toč. 47.—Dolžnost zveznih glasil je, da zastopajo taktično in načelno stališče Zveze s pridržkom odlokov zbora in mednarodnega biroja ter da pomagajo v vršitvi nalog, ki jih dajejo sekcijški odbori in konference sekcijških odborov.

Toč. 48.—Zvezna glasila so last sekcij, katere jih upljajo. Privatne osebe ne morejo izdajati liste pod zastavo Zveze ali njenih sekcij.

Toč. 49.—Nastavljenec v uredništvu sekcijških glasil postavlja in odpušča odbor za časopisje. Uredniki, kakor tudi drugi nastavljeneci pri sekciji so odgovorni za vse to temu odboru, in končno zboru.

Toč. 50.—Dolžnost vsakega kluba, ki spada Jugoslov. socialistični zvezi, je, da se naroči na zvezina glasila.

XII. ODPOVEDI IN NAMESTITIVJE.

Toč. 51.—Član kateregakoli sekcijškega upravnega odbora zamore dati ostavko, vendar mora biti ostavka preložena pismenim potom z motivacijo. Ustneme odpovedi ne vpoštevajo. Istotako velja to za ostale zvezne odbore in nastavljenec. Katerikoli odstopivši član ima biti, kakor se razpravlja o njegovi odpovedi, pričujoč na seji sek. odbora.

Toč. 52.—Na izpraznjena mesta v sek. odboru zamorejo kandidatje po redu, kakor so dobili glasov, ko se je vršilo glasovanje za izvolitev sekcijškega odbora.

XIII. IZMENE IN POPOLNITEV ZVEZNIH PRAVIL.

Toč. 53.—Izmenje in popolitve zveznih pravil sme izvršiti zbor ali dvetretjinska večina oddanih glasov lista Zveze, v katerem slučaju je izmenje ali dopolnitve predložiti sek. odboru, ki razpravlja o njih na skupni konferenci in kateri odda izmenje na splošno glasovanje.

Toč. 54.—V slučaju, kjer so ta pravila pomajhkejša, veljajo odloki sek. odborov na skupni konferenci.

Toč. 55.—Vsak klub ima pravico predložiti inicijativni skupni konferenci sek. odborov v odobrenje. V slučaju, da sek. odbori na konferenci odklanjajo priobčitev inicijativnega predloga v glasilih, tedaj sek. odbor vrne inicijativni predlog klubu, ki ga je poslal in naznani, v čem se sek. odbori z inicijativnim predlogom ne strinjajo. V tem slučaju lahko klub išče pomoč na svojo roko, in če dobi od nekaterih klubov, stoječih v treh različnih državah podporo, ga imajo inicijativni predlog na glasovanje.

Glasovanje traja 90 dni in sicer je določenih 30 dni razpravo, 60 dni pa za glasovanje.

Toč. 56.—Resolucije, ki se tičejo sek. odbora, konference sek. odborov ali načelnih vprašanj socializma, morajo biti poslani najprej sek. odborom. Resolucije lokalnega pomena se lahko pošljejo direktno zveznemu tisku.

DODATEK PRAVILOM.

Toč. 57.—Sklepi, ki se tičejo izpremembe razmerja med sekcijama Zveze, morejo biti pravoveljavni le, če jih potrdita obe sekciji soglasno.

Toč. 58.—V slučajih, kjer so ta pravila pomajhkejša, veljajo pravila socialistične stranke.

PRAVILA KRAJEVNIH KLUBOV.

Čl. 1.—Krajevni klubi so del Jugoslovanske socialistične zveze in sekcij, za katere so se izjavili. Ustanovljajo se in delajo po predpisih zveznih pravil pod nadzorstvom upravnega odbora sekcij.

Čl. 2.—Namen klubov je, da potom shodov, sej, konferenc, predavanj, tečajev, tiska in osebne agitacije vrše:

- propagando za spoznavanje znanstvenega socializma v smislu Izjave in toč. 1. zveznih pravil
- pridobivajo nove člane.
- skrbe, da vspoznajajo člane z ameriški razmerami, da na ta način pojmi teren svojega bojišča, jih pripravljajo, da postanejo državljani Zedinjenih držav in se kot taki aktivno vdeležujejo volitev in volilne agitacije.
- vrše v svojem delokrogu z ostalimi organizacijami stranke politične boje vse vrste in pomagajo vojnim bojem uni, kjer je to potrebno.

Čl. 3.—Vsled tega je dolžnost krajevnih klubov:

- da prireajo shode, konference in predavanja s političnih, gospodarskih in znanstvenih vprašanj;
- da dan na dan delajo za razširjanje in čitanje socialističnega časopisja;
- da povečajo število agitatorjev in jih usposobijo za delo;
- da v sporazumu s krajevnimi klubi, unijami ali sindikati izvedejo proslavo 1. majnika in ostale delavske manifestacije, katere priporoča Zveza;
- da spodbujajo člane na delo v izvrševanju dolžnosti napram Zvezi in njeni politični in izobraževalni delaciji.

Da je to mogoče izvesti, imajo odbori vsak teden svojo

Odbori so dolžni poročati na zvezna glasila vsa važnejša nastanja v klubu; o predavanjih, shodih, konferencah, manifestacijah, in agitaciji sploh.

§ 4.—Seje članstva so največje telo krajevnih klubov. Palletne seje se vrše v januarju in juliju vsakega leta. Na teh sejah se izvoli odbore, ki se nato konstituirajo med seboj; nadzorni odbor predloži podpisano poročilo in mnega drugih in gmotnem stanju kluba.

V slučaju posebnih potreb lahko odbor po svoji presudi ali na predlog polovice članov skliče izredno sejo, kateri se razpravlja ozadevi, radi katere je bila seja sklicana.

Predlogi se sprejemajo z navadno večino oddanih glasov; seja more biti sklepna, če je navzočih nad polovico članov. Če na prvi poziv ne pride dovolj članov, je druga seja sklepna ne glede količiko članov pride na sejo.

Predsednik se voli na vsaki seji—zborom, shodom ali izvoljenim predseduje organizator.

§ 5.—Konference, na katerih vplačajo člani svoje dajatve, predlože poročila o svojem delu in se spoznavajo med seboj, se vrše najmanj enkrat na mesec. Na konferenci morajo vstopiti v Zvezo tudi novi člani.

§ 6.—Če član kluba ne vrši svoje dolžnosti, katere mu organizacija nalaga, ako ne plača zaostale doneske za tri mesece in ako to ne more opravičiti, preneha biti član kluba.

§ 7.—V krajih, kjer je več klubov, vodi skupne zadeve konferenca, katere sestoji iz odborov posameznih klubov v dotični naselbini, vendar se klub druge sekcije ne more vključiti, naj pripada konferenčnemu odboru.

Konference volijo na svoji seji stalnega tajnika, predsednika pa na vsaki seji.

Konferenco sklicuje tajnik sam ali pa na zahtevo polovice nastopanih članov ali odbori.

Dolžnosti konferenc so označene v pravilniku, katerega izdela gl. odbor J. S. Z. po nalogu točke 25, a, zvezinih predpisov.

§ 8.—Gmotna sredstva se zbirajo potom članskih dajatv, prostovoljnih prejemkov, zabav, razpečevanje literature in t. d. kakor se glasi čl. 13 zvezinih predpisov.

§ 9.—Poedini krajevni klubi zamorejo osnovati tudi posebne oddelke za gojitev raznih umetnosti, kot drama, petja, godbe itd. S temi oddelki se pečajo posebni odbori, vendar morajo iti vsi dohodki in izdatki skozi blagajno kluba.

Glasili teh oddelkov ne morejo zahtevati za svoje delo plačil.

§ 10.— V kraju, kjer je več klubov, ne more noben klub prestopiti iz enega v drug klub brez dovoljenja gl. odbora J. S. Z.

OPRAVILNIK ZA VZDRŽEVANJE SEJ.

§ 1. Po klubu izvoljeni predsednik predseduje. Ako želi predsednik govoriti, ga zamenja tajnik. Ako govornik ne govori k točki dnevnega reda, ga ima predsednik pravico poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa apelirati na pričujne, da se odvzame govorniku beseda.

§ 2. Govorniki dobe besedo po vrsti, kakor se prijavijo.

§ 3. Predlogi se stavijo ustmeno.

§ 4. Debate o predlogu zamoreta voditi le dva člana, eden za, drugi proti.

§ 5. Osebné opazke se stavijo vedno le na koncu debate.

§ 6. Predlagatelju je dovoljeno ½ ure za poročilo in 10 minut za zaključni govor.

§ 7. Vsak drug govornik govori le dvakrat k enem predlogu in sicer prvič 15 a drugič 5 minut.

§ 8. Predlogi se sprejemajo z nad polovično večino glasov. Pri enakosti glasov odloči predsednikov glas.

§ 9. Glasovanje o predlogih je javno z vzdiganjem roke.

§ 10. Volitve se vrše potom tajnega glasovanja.

§ 11. Kvorum je tedaj, ako je navzočih 5 članov.

§ 12. Pri predavanju se lahko razvije stvarna debata, vendar je dovoljeno posegati vmes z vprašanji ali medklici.

DNEVNI RED IN DRUGO.

§ 1. Seje kluba sklicuje tajnik z dopisnicami ali potom navzočih glasil. Dalje predseduje seji dokler ni izvoljen predsednik.

§ 2. Predsednik predseduje in vzdržuje red glasom opravičenim iz dnevnega reda.

§ 3. Tajnik kluba vodi računsko knjigo o prejemkih in izdatkih, pobira članarino in izdaja članom redne in izredne znamke, dalje vodi korespondenco z gl. tajnikom zveze po potrebi; hrani spise, premoženje in vodi imenik aktivnih in neaktivnih članov; podpisuje vse uradne listine in mora imeti vpogled v vse delo kluba.

§ 4. Zapisnikar vodi zapisnik in v vsakem oziru pomaga tajniku.

§ 5. Organizator vodi brigo za pridobitev novih članov in da so člani naročeni na zvezna glasila, kakor tudi za razpečevanje socialistične literature, prirejanje shodov itd. ako v to dopuščajo gmotna sredstva.

§ 6. Nadzorni odbor, sestojč iz treh članov, ima nalogo vsake tri mesece pregledati vse računske knjige in poročati na prihodnji seji kluba.

DNEVNI RED SEJE.

1. Volitev predsednika;
2. Čitanje zapisnika zadnje seje;
3. Sprejemanje novih članov;
4. Vplačevanje mesečnih prispevkov;
5. Čitanje dopisov;
6. Poročilo tajnika;
7. Poročilo organizatorja;
8. Poročilo posebnih odborov;
9. Poročilo stalnih odborov;
10. Nedovršena opravila;
11. Volitve odbornikov na izpraznjena mesta;
12. Razno;
13. Zaključek seje.

Še neka, kar velja, da si zapomnijo klubovi tajniki:

Članske znamke je treba plačati, ko se jih naroča; dobe pa se pri J. S. Z. na račun znaki, pečati, poslovne knjige in druge potrebščine, ki jih potrebuje klub.

Kadar želi kdo pojasnila glede ustanavljanja socialističnega kluba ali drugih podatkov, ki se tičejo socialističnega gibanja, naj naslovi: Frank Petrich, 220 So. Ashland blvd., Chicago, Illinois.

Kakor vsako leto ob tem času,

TAKO PRIREDI TUDI LETOS

**COOK COUNTY ORGANIZACIJA
SOCIALISTIČNE STRANKE**

CHICAGO, ILL.

DNE **18. JUNIJA** T. L.

VELIK PIKNIK

V PODORO SOCIALISTIČNEMU TISKU

v Riverview Parku

Na dnevnem redu bodo govori, godba, ples in prosta zabava.

VSTOPNINA 30c ZA OSEBO
VOJNI DAVEK VŠTET.

Vstopnice se dobe pri članih kluba št. 1, 20 in 224 J. S. Z. ali pa pri upravništvu "Proletarca," 3639 W. 26th St.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z. za mesec maj 1922.

Država	Mesto	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne znamke	Konv. znamke	Prejemki	Gl. stanu Soc. stranke	Državnim in okrajnim organizacijam
Ill.	Nokomis	12	8		4	\$ 8.10		
"	Springfield	15	7	2		6.95		
"	Carlinville	20	5		3	9.25		
"	Chicago N. 1.	50				15.00		
"	Virden			6			11.70	14.62
Iowa:	Madrid			10				
Ohio:	Ramsay	16				4.80		
"	Cleveland	40				12.00	5.60	7.00
Pa.:	Hostetter	8			5	4.90		
"	W. Newton	14	2			4.90		
"	Forest City	18	8		10	13.70		
"	Mendowlands	16			5	7.30		
"	Bon-Air	15	1			4.85		
"	Alliquippa	20	20			13.00		
"	Herminie	13	8			6.70		
"	Lloydell	32				9.60		
"	Avella	10	16			8.00		
"	Luzerne	5				1.50	20.60	25.75
Mich.:	Detroit N. 210	15				4.50	1.50	1.87
Totals		319	75	18	27	\$135.65	\$39.40	\$49.24
						Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki dne 1. maja						690	220	246
Neizkazanih v sept. 1921							100	
Neizkazanih v dec. 1921								100
Skupaj						630	320	346
Razpečanih v maju glasom poročila						319	75	18
Na roki dne 31. maja						371	246	328
Konvencijnih znamk razpečanih 27 in odračunano zanje gl. stanu stranke \$13.50.								
Članov naznanjenih v maju 487.								

Tajništvo JSZ.

NAZNANILO.

GIRARD, O. — Seja jugoslovanskega socialistnega kluba št. 222, J. S. Z. se vrši vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v Slovenskem domu Girardu. — Rojaki delavci, pristopite k naši organizaciji in postanite bojevniki za delavsko stvar. — Frank Kramar, organizator.

Edini Jugoslovanski pogrebnik in balzamovalnik

Za tiste, ki nimajo doma prostora za postavljanje mrtvaških odrov, imamo urejeno posebno kapelo.

Na razpolago kočije in avtomobili ob vsakem času.

JOSIP PAVLAK
1814 So. Throop St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 5903.

"THE MILWAUKEE LEADER"

Največji Ameriški socialistični dnevnik.

Naročnina: \$6.00 za celo leto, \$3.00 za pol leta in \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 532 Chestnut Street, MILWAUKEE, WIS.

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE V DRUŽINAH.

*Suhe,
Mrtve lase*

možete preprečiti in dati lasem
tisto mehkost, blaginjo, in lepoto,
katere si vsakdo želi ako
nadenjite

**SEVERA'S
HAIR POMADE**

Izvrstna, priprava za nego las,
idealna, zdravilna, in čista.

CENA 25c

Vprašajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih oblek, izdelanih po najmodnejšem kroju. Cene nizke.

Povej tvojemu prijatelju, da je v njegovo lastno korist, da postane čitatelj in naročnik Proletarca.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim strokrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar, ali kadar imate kak drug posel s starim krajem.

obrnite se na trdke
ZAKRAJSEK & CESAREK
70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.